

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему:

**«Формування, розподіл та використання
прибутку підприємства»**

(на матеріалах ТОВ «ПКЗ – АГРО»)

Виконала: здобувач першого рівня
вищої освіти, групи 401-ЕП

Спеціальність 076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

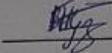
Пузак В.В.

Керівник: Васюта В.Б.

Рецензент: Скриль В.В.

Полтава – 2023 р.

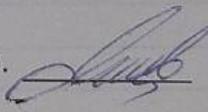
Консультанти:

Здобувач: 15 . 06 . 2023 р. В.В. Пузак

Керівник роботи: 15 . 06 . 2023 р. В.Б. Васюта

Нормоконтроль: 15 . 06 . 2023 р. В.Б. Васюта

Допустити до захисту

Завідувачка кафедри 15 . 06 . 2023 р. М.Б. Чижевська

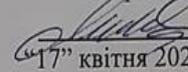
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки управління та права
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу
ступінь вищої освіти «бакалавр»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о.завідувача кафедри економіки,
підприємництва та маркетингу

 М.Б. Чижівська
«17» квітня 2023 року

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

Пузак Валерія Валеріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Формування, розподіл та використання прибутку підприємства
(на матеріалах ТОВ «ПЗК-АГРО»)

керівник роботи Васюта В.Б., к.т.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «20» березня 2023 року №236-фа

2. Строк подання здобувачем роботи 23.06.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавство України, навчальна, наукова, довідкова та
методична література, фахові періодичні видання, інформаційні ресурси, установчі
документи підприємства, фінансова, оперативна та статистична звітність
підприємства

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно розробити) Розділ 1. Теоретичні основи формування, розподілу та використання прибутку підприємства. Розділ 2. Організація та економіка короткострокового господарства підприємств ТОВ «ПЗК-АГРО». Розділ 3. Устойливе формування, розподілу та використання прибутку підприємства

5. Перелік графічного матеріалу:

Ілюстративний матеріал у кількості 15 аркушів представлений у
Додатку Г

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці	Васюта В.Б., доцент, к.т.н.	07.05.23	18.05.23

7. Дата видачі завдання 17.04.2023

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретична частина	17.04–07.05.23	
2	Аналітична частина	08.05–28.05.23	
3	Проектна частина. Виготовлення ілюстративного матеріалу, перевірка на плагіат	29.05–18.06.23	
4	Рецензування та підготовка до захисту	19.06–25.06.23	
5	Захист випускної роботи бакалавра	26.06–02.07.23	

Здобувач

(підпис)

Пузак В.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Васюта В.Б.

(прізвище та ініціали)

Примітки:

31. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломного проекту (роботи) і контролю за ходом роботи з боку кафедри (циклової комісії) і декана факультету (завідувача відділення).
32. Розробляється керівником дипломного проекту (роботи). Видається кафедрою (цикловою комісією).
33. Формат бланка А4 (210 × 297 мм), 2 сторінки.

РЕФЕРАТ

Пузак В.В. Формування, розподіл та використання прибутку підприємства (на матеріалах ТОВ «ПКЗ – АГРО»). Машинопис. Кваліфікаційна робота бакалавра на здобуття першого рівня вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка 2023.

Робота містить 105 сторінок, 17 таблиць, 34 рисунків, 87 найменувань використаної літератури, 4 додатки.

Об'єктом дослідження є прибуток та господарська діяльність ТОВ «ПКЗ – АГРО». Предметом дослідження є формування, розподіл та використання прибутку підприємства.

Основна мета даної роботи полягає у аналізі формування, розподілу та використання прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО» та розробці шляхів вдосконалення управління прибутком підприємства.

Відповідно до поставленої мети у роботі було вирішено наступні завдання: розглянуто теоретичні основи формування, розподілу та використання прибутку підприємства; з'ясовано сутність понять «прибуток», досліджено еволюцію категорії «прибуток», його класифікацію, принципи розподілу та використання; проаналізовано стан та перспективи розвитку аграрної галузі України; розглянуто організаційно-правові основи діяльності підприємства; здійснено аналіз основних економічних та фінансових показників діяльності ТОВ «ПКЗ - АГРО», стан охорони праці на підприємстві.

Після аналізу формування, розподілу та використання прибутку ТОВ "ПКЗ - АГРО" були розроблені пропозиції щодо поліпшення управління прибутком підприємства.

Ключові слова: прибуток, дохід, фінансовий результат, джерела формування прибутку, розподіл прибутку.

ABSTRACT

Puzak V.V. Formation, distribution and use of enterprise profit (based on the materials of LLC "PKZ - AGRO"). Typewriting. Bachelor's qualification work for obtaining the first level of higher education in specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock market activity". – National University «Yuriy Kondratyuk Poltava Politechnic», Poltava, 2023.

The work contains 105 pages, 17 tables, 34 figures, 87 titles of used literature, 4 annexes.

The object of the study is the profit and economic activity of LLC «PKZ - AGRO».

The subject of the study is the formation, distribution and use of the enterprise profit.

The main purpose of this work is to analyze the formation, distribution and use of the profit of LLC "PKZ - AGRO" and to develop ways to improve the management of the enterprise's profits.

According to the goal set, the following tasks were solved in the work: the theoretical foundations of the formation, distribution and use of the enterprise's profit were considered; the essence of the concepts of "profit" was clarified, the evolution of the category "profit", its classification, principles of distribution and use were studied; analyzed the state and prospects for the development of the agrarian industry in Ukraine; the organizational and legal foundations of the enterprise's activities are considered; the analysis of the main economic and financial indicators of the activity of the LLC «PKZ - AGRO» , the state of labor protection at the enterprise was carried out.

After analyzing the formation, distribution and use of the profit of LLC «PKZ – AGRO», proposals were developed to improve the company's profit management.

Key words: profit, income, financial result, sources of profit formation, profit distribution.

ЗМІСТ

Вступ.....	8
Розділ 1. Теоретичні основи формування, розподілу та використання прибутку підприємства	10
1.1. Сутність прибутку та його роль як результату фінансово - господарської діяльності підприємства.....	10
1.2. Формування, розподіл та використання прибутку підприємства.....	19
1.3. Методи оцінювання ефективності розподілу та використання прибутку підприємства.....	25
Розділ 2. Організаційно – економічна характеристика господарської діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО»	33
2.1. Стан та перспективи розвитку аграрного сектору в Україні.....	33
2.2. Організаційно – правові основи функціонування ТОВ «ПКЗ – АГРО».....	39
2.3. Аналіз економічних та фінансових показників діяльності товариства	46
2.4. Стан охорони праці на підприємстві	56
Розділ 3. Удосконалення формування, розподілу та використання прибутку товариства	63
3.1 Аналіз формування прибутку товариства.	63
3.2. Аналіз розподілу та використання прибутку товариства	69
3.3. Шляхи вдосконалення управління прибутком товариства	74
Висновки та пропозиції	85
Глосарій.....	91
Список використаних джерел	95
Додаток А. Фінансова та статистична звітність за 2019 рік.....	105
Додаток Б. Фінансова та статистична звітність за 2020 рік.....	114
Додаток В. Фінансова та статистична звітність за 2021 рік	122
Додаток Г. Ілюстративний матеріал.....	130

ВСТУП

Прибуток – це один з основних показників ефективності роботи підприємства. Після вирахування всіх витрат, чим більше продукції компанія продає, тим більший дохід вона отримує. Вищі доходи означають, що продукція компанії знайшла свого споживача і відповідає вимогам ринку за ціною, якістю та іншими технічними та функціональними властивостями й характеристиками. Отримання доходів та їх належне використання створюють основу для самостійної прибутковості підприємства за умови, що їх розмір є достатнім для покриття витрат підприємства на реалізацію продукції та інші види діяльності, виконання зобов'язань перед бюджетом та формування чистого прибутку. Актуальність теми кваліфікаційної роботи має велике значення і набагато років вперед, оскільки вона є основним напрямком діяльності кожного підприємства.

Аналіз останніх досліджень, в яких започатковано розв'язання проблеми. Проблема управління формуванням прибутку та забезпечення його оптимального розподілу і використання в процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства знайшла своє відображення в наукових працях українських та зарубіжних вчених, зокрема: О.Є. Майборода, Г.О. Сукрушева, Є.В. Куліш, М.М. Павлишенко, Л.А. Сивуля, В.І. Куцик та інших.

Таким чином, науковці зробили значний внесок у розвиток економіки, але залишається ще багато невирішених питань, оскільки нормативна база, фінансова бухгалтерська звітність та теоретична основа всіх процесів постійно переглядаються та розвиваються. Як наслідок, залишаються певні проблеми в управлінні витратами, доходами та результатами, які потребують постійного вдосконалення та пошуку кращого на рівні сільськогосподарських підприємств.

Результативність господарської діяльності підприємства залежить не тільки від розміру його фінансових результатів, але й від розподілу та використання чистого прибутку. Здатність підприємству розподіляти та використовувати свій прибуток є ключовою складовою системи його управління.

Тому тема, обрана для кваліфікаційної роботи, наразі є актуальною. Вибір теми даної роботи було зумовлено необхідністю вивчення способів вирішення проблем, з якими стикаються сучасні підприємства в управлінні процесом формування та використання прибутку.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є аналіз формування та використання прибутку підприємства.

Досягнення цієї мети вимагало вирішення низки взаємопов'язаних завдань:

- визначити сутність поняття «прибуток» та його класифікацію;
- розглянути теоретичні засади формування, розподілу та використання прибутку товариства, еволюцію категорії «прибуток»;
- дослідити основні принципи розподілу та використання прибутку;
- проаналізувати сучасний стан та перспективи розвитку аграрної галузі в Україні;
- розглянути організаційно-правові засади діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО»;
- проаналізувати основні економічні та фінансові показники товариства за 2019 – 2021 роки;
- здійснити аналіз формування, розподілу та використання прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО»;
- виявити шляхи підвищення прибутковості на товаристві.

Об'єктом дослідження є прибуток та господарська діяльність ТОВ «ПКЗ – АГРО».

Предметом дослідження – формування, розподіл та використання прибутку товариства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність прибутку та його роль як результату фінансово-господарської діяльності підприємства

У ринковій економіці прибуток є ключовим фактором, що сприяє успіху бізнесу. Прибуток представляє собою різницю між загальним доходом, отриманим бізнесом, і загальними витратами на виробництво та його продаж товарів або послуг. Підприємство отримує прибуток, коли його дохід перевищує витрати, включаючи вартість праці, матеріалів та інших ресурсів.

Прибуток є сигналом для підприємств, що вони задовольняють запити споживачів і працюють ефективно. Гонитва за прибутком спонукає підприємство впроваджувати інновації та вдосконалювати свої продукти та послуги, зменшувати витрати та розміщувати нові ринки для своїх товарів і послуг.

У ринковій економіці прибуток також важливий для розподілу ресурсів. Підприємства, які підтримують прибуток, можуть реінвестувати ці прибутки в розширення своєї діяльності або покращення своїх продуктів і послуг. Це, у свою чергу, створює нові робочі місця, генерує економічне зростання та веде до підвищення рівня життя людей в економіці [42].

Однак, важливо зазначити, що прибуток не є єдиною платою ринкової економіки. Підприємства також несуть соціальні та екологічні обов'язки та повинні діяти таким чином, який є стійким і корисним для суспільства в цілому.

Прибуток також є винагородою за ризик. Підприємці, які інвестують свій час, гроші та ресурси у створення нових підприємств або розробку нових

продуктів, ризикують. Якщо їхні зусилля увінчаються успіхом, вони можуть отримати прибуток, який компенсує їм ризик, на який вони пішли.

Загалом цінність прибутку в ринковій економіці полягає в тому, що він служить підтвердженням попиту, мотивує інновації та ефективність і винагороджує за ризик.

Прибуток – це фінансовий термін, який відображає прибутковість діяльності або інвестицій. Він може бути визначений як різниця між доходами і витратами підприємства або особи за певний період часу.

У сучасній економічній науці прибуток трактується як показник ефективності діяльності підприємства, який показує те, наскільки добре компанія використовує свої ресурси для забезпечення стабільного прибутку в майбутньому.

Окрім традиційного трактування прибутку як фінансового показника, існують також інші підходи до розуміння цього терміну. Наприклад, у теорії бізнесу прибуток може трактуватися як стимул для розвитку підприємництва та як чинник, що забезпечує його конкурентоспроможність [56].

В економічній теорії прибуток може трактуватися як дохід, який отримує власник капіталу (наприклад, акціонери підприємства) від вкладення своїх коштів у підприємство.

Отже, трактування прибутку може бути різним у залежності від контексту та дисципліни, в якій він використовується. Однак, загалом, прибуток показує ефективність використання ресурсів та стимулює розвиток підприємництва та економіки в цілому.

На рисунку 1.1 представлено основні концепції економічної сутності прибутку. Ми бачимо, що у науковій літературі існує різне тлумачення прибутку. Деякі автори розглядають його з точки зору заробітної плати, відсотків і ренти, а потім як інші стверджують, що це відсотки на капітал. У літературі, пов'язаній з епохою марксизму, прибуток розглядається як форма додаткової вартості, яка створюється за рахунок агентської роботи. У країнах

з розвиненою економікою, таких як Сполучені Штати, розширене виявлення про те, що прибуток є нагородою за підприємницькі навички.

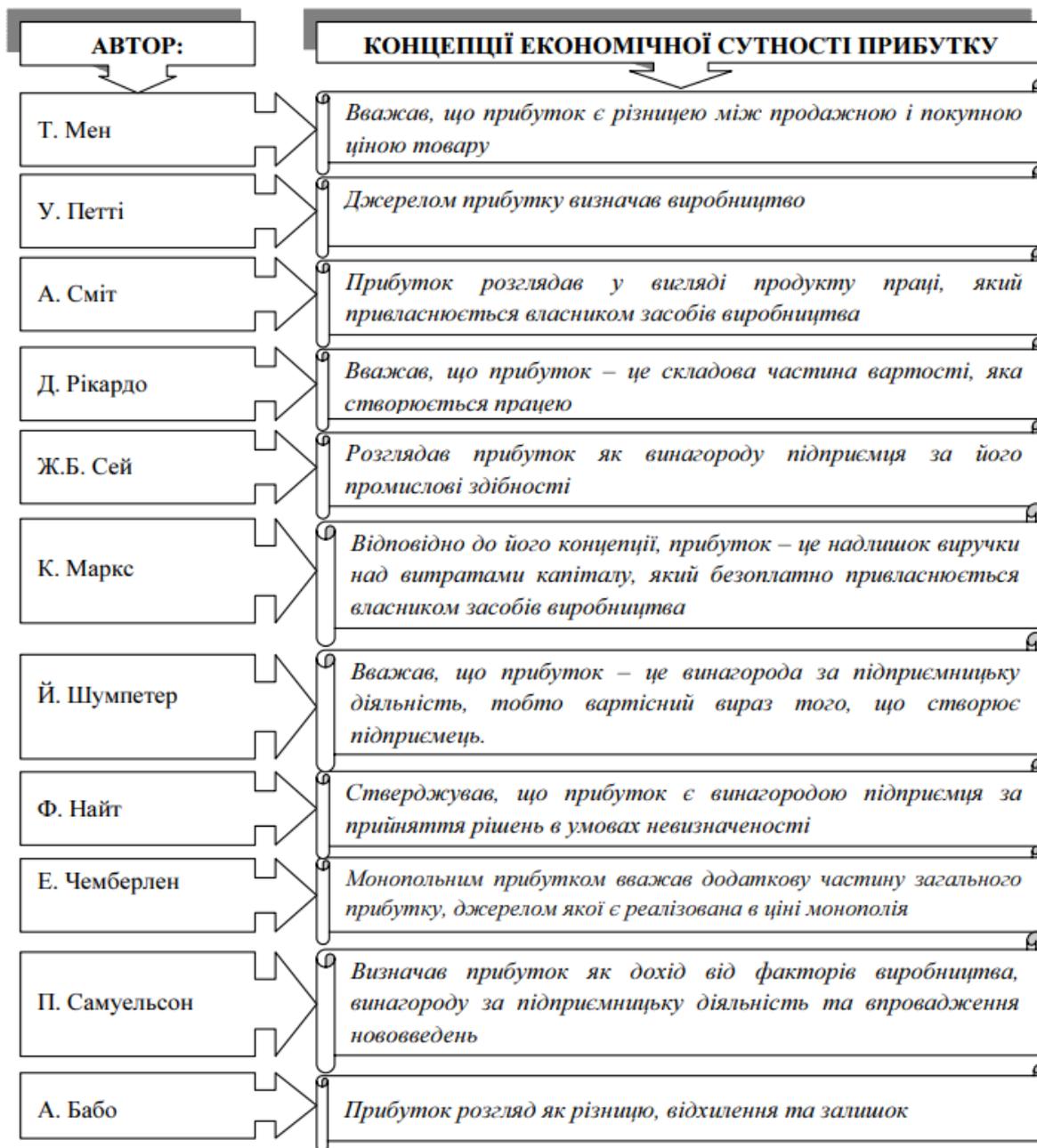

Рисунок 1.1 – Основні концепції економічної сутності прибутку

Починаючи з моменту виникнення меркантилізму, погляди на прибуток зазнавали еволюції. Томас Мен, видатний меркантиліст Англії, вважав зовнішню торгівлю джерелом прибутку, і визначав його як різницю між продажною та покупною вартістю товару, який утворюється у сфері обслуговування.

У XVII столітті з'явилася класична школа політичної економії в Англії, засновником якої був Уільям Петті. Він запропонував іншу концепцію прибутку, яка базується на його "виробничому" підході. Петті досліджував питання додаткового продукту, який підтримує під час роботи робітника та який його власники перетворюють на прибуток. Він пов'язував прибуток з рентою, яка могла мати форму ренти з землі або ренти з грошей (відсотків), які були основною формою додаткового продукту. Отже, погляди на прибуток еволюціонували з часом, залежно від того, яке джерело його вважали головним.

У XVIII столітті школа фізіократів, що базувалася на вченні В. Петті, розвивалася з дослідженнями у сфері виробництва. Фізіократи вірили, що прибуток формується тільки в сільському господарстві, і що базова рента є головною формою доданої вартості, що отримується в результаті додаткової праці робітника.

Адам Сміт, найвидатніший представник класичної економічної теорії XVIII століття, стверджував, що виробництво є основним джерелом прибутку. Адам Сміт у своїй праці "Дослідження природи та основи багатства", опублікованій у 1776 році, висвітлив ключові концепції трудової теорії вартості. Він стверджував, що прибуток є результатом праці, який присвоюється власнику продукції виробництва, а вартість, яку працівники надають до матеріалів, що складаються з двох частин - винагороди працівникам і прибутку роботодавця.

А. Сміт також зауважив, що визначення об'єму інвестицій обґрунтовується на витратах капіталу на працю і є відмінним від оплати праці. Крім того, ще одним фактором, який впливає на мінову вартість товару, є рента. Загалом, А. Сміт вважав, що заробітна плата, рента і прибуток є трьома головними джерелами доходу та мінової вартості.

Давид Рікардо, який був представником класичної політичної економіки XVIII та початку XIX століття, віддавав перевагу ідеї Адама Сміта та продовжував його теорію трудової вартості. Рікардо, так само як і Сміт,

стверджував, що прибуток створюється лише завдяки праці. Він вважав, що прибуток та заробітна плата не є джерелами, а складовими частинами вартості, яка створює працю. При дослідженні співвідношення між прибутком та заробітною платою Рікардо прийшов до висновку, що зростання заробітної плати за рахунок зменшення прибутку, а збільшення доходу здійснюється за рахунок зменшення заробітної плати.

Адама Сміта та Девіда Рікардо можна вважати основоположниками концепції продуктивності капіталу, згідно з якою прибуток виникає в результаті заміщення людської праці капіталом та виконання таких завдань, які неможливо виконати за допомогою людської праці.

Таким чином, теорія формування прибутку А. Сміта та Д. Рікардо послужила основою для розвитку теорії трудової вартості, яка тоді ще не була обґрунтованою як цілісна концепція прибутку.

Пізніше концепція продуктивності капіталу еволюціонувала в теорію трьох факторів виробництва, що включає працю, капітал і землю. Основоположником цієї теорії був Ж.Б. Сей, який стверджував, що кожен із цих факторів має самостійне значення у формуванні доходів капіталістів та землевласників. Він вважав, що прибуток є винагородою підприємця за його промислові можливості в поєднанні процесу всіх трьох факторів виробництва.

У середині XIX ст. теорія додаткової вартості К. Маркса набула популярності. У цій теорії прибуток виступає як перетворена форма додаткової вартості, яка стає мотивом для діяльності капіталіста та вказує на ефективність капіталістичного виробництва. Капіталісти отримують прибуток як надлишок виручки над витратами капіталу, який безоплатно привласнюється власникам засобів виробництва. К. Маркс вважав додатковий продукт, створений у сфері виробництва і реалізований у сфері обігу, джерелом прибутку.

Перетворення додаткової вартості на прибуток пов'язане з тим, що капіталіст витрачає свій капітал на закупівлю засобів виробництва, які необхідні для здійснення виробничого процесу та створення додаткової

вартості. Тому, як замість К. Маркс вважає, що «додаткова вартість, як усе породження авансового капіталу набуває перетвореної форми прибутку».

Отже, у К. Маркса прибуток є результатом використання капіталом найманої праці, а відносини між капіталістом та найманим працівником є основою капіталістичного суспільства. Важливо зазначити, що як марксистська теорія прибутку, яка зосереджувалась на експлуатації праці капіталом, так і інші теорії "засобів виробництва" XVIII-XIX ст. сприймали прибуток, переважно, як оплату кваліфікованої праці управління, або як різновид заробітної плати. Іншими словами, до XX ст. в економічній думці відсутня була самостійна теорія прибутку.

До XX століття після теорії отримання прибутку призвело до того, що розуміння цього в економічних теоріях було розривчастим і недостатньо логічного зв'язку між двома випусками – отриманням прибутку та його ролі в підприємницькій діяльності. Це призвело до проблем у дослідженнях ефективного використання та розподілу виробничих ресурсів у ринковій економіці, які пов'язані із платіжною прибутковістю підприємницької діяльності.

Тільки в XX столітті починають формуватися самостійні теорії прибутку, які включають три основні джерела його походження: впровадження технічних, комерційних та організаційних інновацій у виробничий процес, винагороду для передбачених та непередбачених ризиків та забезпечення монополії та обмеженої конкуренції в різних формах.

Й. Шумпетер здобув суспільне визнання своєю теорією прибутку, в якій він розглядає прибуток як результат впровадження нововведень. У своїй науковій концепції він вперше вводить поняття новатора, винахідника, який здійснює інновації, тобто зміни в комерційній та фінансовій діяльності, виробництві та технології. Згідно з Й. Шумпетером, прибуток є винагородою за підприємницьку діяльність, тобто він є вартісним виразом того, що підприємець створює або впроваджує.

Ф. Найт розвиває іншу теорію прибутку, яка також пов'язує походження прибутку з підприємницькою діяльністю, але з фактором підприємницького ризику. В своїй теорії Ф. Найт розрізняє два види ризику: розраховуваний ризик, на який можна застрахуватися, та непередбачуваний ризик, який неможливо передбачити (невизначеність). Згідно з концепцією Ф. Найта, невизначеність та прибуток пов'язані між собою нерозривно. Отже, на думку Ф. Найта, прибуток є винагородою підприємця за прийняття рішень в умовах невизначеності.

Сучасні західні економісти трактують прибуток як категорію добробуту, тобто як ступінь підвищення добробуту підприємства протягом певного періоду часу. Дж. Хікс стверджує, що цільове визначення прибутку буде в тому, щоб надати людям виявлення про суму, яку вони можуть витратити на споживання, не ставши біднішими. Згідно з цією концепцією, прибуток повинен бути визначений як максимальна сума, яку суб'єкт господарювання може витратити на протязі тижня, при умові, що його добробут не зменшиться до кінця тижня після початку. Цей індивідуальний підхід до визначення прибутку може бути застосований до будь-якого суб'єкта господарювання.

Існують різні погляди на те, що таке прибуток. За думкою американських бухгалтерів, це сума, що отримується шляхом віднімання витрат та збитків від доходів або виручки від реалізації продукції. З іншого боку, фахівці Американського інституту присяжних бухгалтерів визначають чистий прибуток (або чистий збиток) як різницю між доходами та витратами за звітний період.

Після аналізу можна зробити висновок, що кожен вчений тлумачить поняття «прибутку» по-різному, але ми відзначили деякі спільні риси:

1. Прибуток традиційний як різниця між валовим доходом і валовими витратами. Якщо визначення валового доходу не створює проблем (це добуток всього реалізованої продукції та ціни одиниці товару), то що потрібно включати до валових витрат? З точки зору бухгалтера, до витрат зараховують явні грошові витрати.

2. Прибуток - це один із підсумкових показників фінансових результатів діяльності підприємства.

3. Також можна зазначити, що ще одною спільною ознакою є визнання джерела прибутку в творчій діяльності. На нашу думку, доцільно використовувати визначення прибутку як доходу, отриманого від вкладеного капіталу, що є компенсацією підприємцю за прийнятий ризик. Його можна розрахувати як різницю між сукупними доходами та сукупними витратами [28].

Для кращого і правильного розуміння поняття "прибуток" як кінцевого результату діяльності суб'єкта господарювання, важливо звернути увагу на різні підходи до класифікації прибутку за різними критеріями. Вивчення наукової літератури підтверджує відсутність єдиної системи класифікації прибутку. Загалом, у розглянутих джерелах найчастіше згадуються такі види прибутку, як чистий, нерозподілений, балансовий, валовий, оподатковуваний, економічний та бухгалтерський[6]. Розглянемо класифікацію прибутку (рис.1.2)

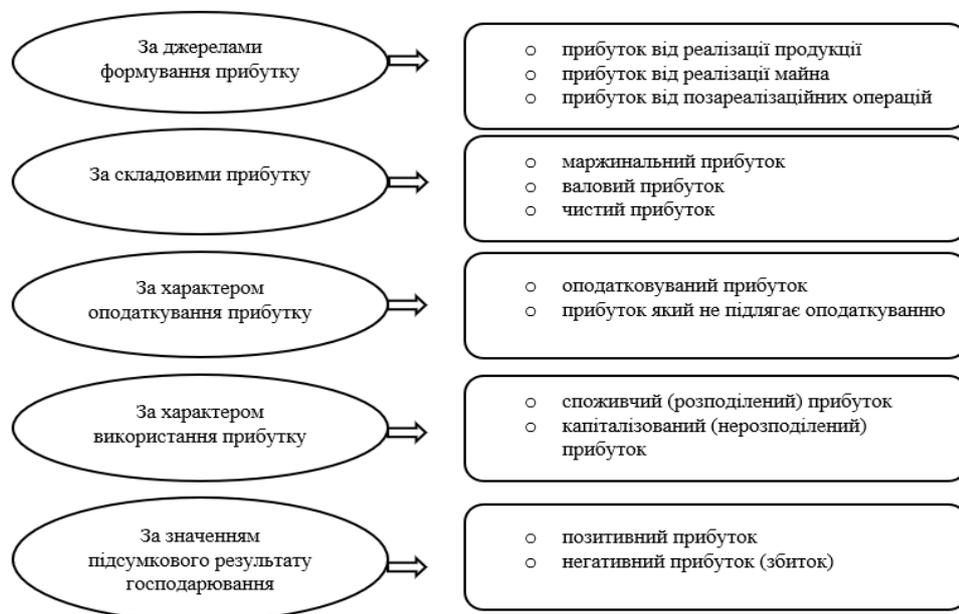

Рисунок 1.2 – Класифікація прибутку за основними ознаками

Згідно з висновком Шевчука С.В., головним недоліком усіх класифікацій є відсутність їх мети як головного орієнтиру, що пояснює, для

чого запропонована та чиєю підставою вона є. Крім того, у виокремлених різними авторами ознаках помічається семантична схожість одиниць розподілу, хоча вони мають різні назви. Наприклад, різні джерела виділяють різні ознаки для класифікації прибутку: за основними видами діяльності, за джерелами формування прибутку за основними видами діяльності, за джерелами формування та за видом діяльності. У всіх цих випадках, спільним елементом є прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності[57].

Власникам підприємства важлива інформація про прибутковість окремих напрямів діяльності, розмір прибутку, який використовується для розвитку компанії та виплати дивідендів. Потенційним інвесторам та власникам звичайних акцій не менш важлива інформація про суму чистого та розподіленого прибутку, оскільки ці показники впливають на розмір дивідендних виплат.

Державні органи проявляють інтерес до інформації про прибуток підприємства, оскільки це необхідно для сплати податків та статистичних спостережень за економічними процесами.

Іншими кредиторами є фінансові установи та контрагенти підприємства, які проявляють інтерес до прибутку від окремих видів діяльності у випадку наявності фінансових зобов'язань позичальника. Чистий прибуток є засобом захисту від можливого банкрутства підприємства і є певною гарантією виконання підприємством своїх зобов'язань [51].

Після аналізу різних підходів для визначення категорії «прибуток», можна зробити висновок, що наявні підходи доповнюють один одного. Категорія "прибуток" має різні тлумачення та вимагає чіткої ідентифікації. На наш погляд, "прибуток" - це дохід, отриманий за вкладений капітал, що є винагородою за ризик та мотив діяльності підприємця, який розраховується як різниця між загальним доходом і загальними витратами.

Побудова правильної класифікації "прибутку" має здійснюватися з експертними практичними потребами конкретної науки та з вимогами логіки

щодо поділу понять, зокрема, повноти поділу, наявності єдиної підстави та супроводу [77].

1.2. Формування, розподіл та використання прибутку підприємства

В сучасних умовах, однією з найважливіших проблем є джерела формування прибутку підприємства. Аналіз цієї інформації дозволить оцінити фінансовий стан підприємства та, якщо необхідно, визначити можливості для його покращення.

Особливості господарської діяльності, зокрема сфера діяльності, мають значний вплив на механізм формування фінансових результатів підприємства. Для того, щоб краще зрозуміти цей процес, розглянемо джерела та особливості формування фінансових результатів у різних сферах діяльності.

Таблиця 1.1 – Джерела та особливості формування фінансових результатів підприємств у різних сферах діяльності

Сфера діяльності	Джерела прибутку формування	Особливості формування прибутку
Торгівля	Торгівля товарами	Прибуток формується за рахунок виробництва та продажу товарів
Виробництво	Виробництво продукції	
Послуги	Надання послуг	
Фінансова діяльність	Доходи від операцій з цінними паперами, кредитування фізичних та юридичних осіб	Прибуток формується в залежності від кількох факторів, таких як курсова різниця, вартість цінних паперів та їх зміна на ринку, а також від рівня процентних ставок для кредитів та депозитів.
Страхова діяльність	Страхування майна, здоров'я та життя	Прибуток формується виходячи з рівня страхових премій і кількості страхових випадків, що настали, за якими необхідно зробити страхові виплати.

Таким чином, можна зробити висновок, що сфера діяльності є важливим фактором, що впливає на генерацію прибутку підприємства і може бути контрольована за умови ефективного управління [52].

Основні джерела формування прибутку включають результати виробництва та збуту, фінансову та іншу підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. При формуванні прибутку підприємства існують два підходи – бухгалтерський та економічний, які мають певні відмінності, зображені на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3 – Підходи до формування прибутку підприємства

Економічний підхід полягає у визначенні прибутку як різниці між виручкою від реалізації продукції та всіма витратами, пов'язаними з її виробництвом і продажем, що включають витрати втрачених можливостей. При цьому враховуються альтернативні відсоткові доходи на капітал, які є основою для розрахунку витрат втрачених можливостей (рис. 1.4).

Більшість прибутку, отриманого підприємством, складається з прибутку від звичайної діяльності, який становить приблизно 95% від загального прибутку. Основна частина прибутку від звичайної діяльності отримується від операційної діяльності підприємства, такої як реалізація продукції, робіт і послуг.

Прибуток, отриманий підприємством від операцій, які не відносяться до фінансової або інвестиційної діяльності, складається з прибутку, отриманого від продажу запасів сировини, напівфабрикатів, незавершеного виробництва та іноземної валюти, а також від доходів, отриманих від операційної оренди та інших операцій.

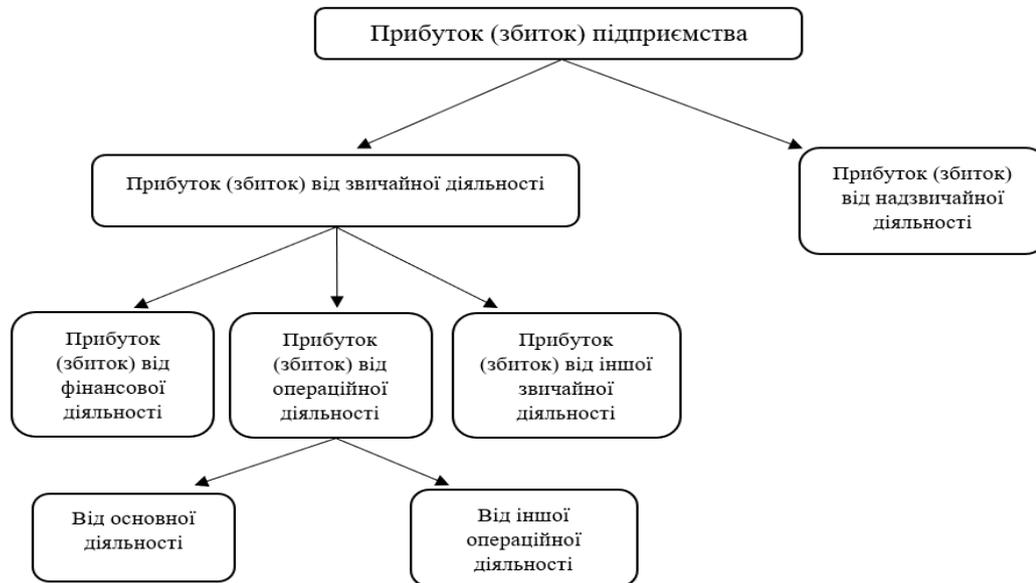

Рисунок 1.4 – Схема формування прибутку підприємства

З бухгалтерської точки зору, формування прибутку підприємства базується на різниці між виручкою від реалізації продукції (товарів, послуг) та витратами на її виробництво.

Процедури, які визначають фінансові результати діяльності, розрахунок вартості продукції, загальні витрати та визначення прибутку або збитків від фінансових операцій та інших видів діяльності, є важливими факторами, що впливають на формування фінансового показника прибутку підприємства. Цей показник відображається в офіційній звітності суб'єктів господарювання.

Між виробничими витратами та прибутком існує пряма залежність: чим менше витрат, тим вище прибуток, і навпаки. У ринковій економіці кількісний прибуток є безпосередньою метою виробництва на корпоративному рівні. Тому головною метою будь-якого бізнесу є максимізація прибутку, що в свою чергу є провідним та сталим способом підвищення ефективності виробництва,

підвищення добробуту і поліпшення соціального клімату в суспільстві. Кількісний прибуток розраховується як різниця між доходом від продажу товарів та загальною вартістю їх виробництва.

Бажання збільшити прибуток спонукає виробників до збільшення обсягів виробництва товарів, які покупці потребують, а також до зменшення витрат на виробництво. В умовах конкуренції це допомагає досягти не лише цілей бізнесу, а й задовольнити потреби суспільства.

Відомо, що прибуток будь-якого підприємства формується під впливом великої кількості взаємозалежних факторів (рис. 1.5).

Зовнішні чинники		Внутрішні чинники	
• економічні умови господарювання		• обсяг продукції, яка випускається підприємством	
• умови ринку		• собівартість продукції	
• платоспроможний попит споживачів		• ціна продукції	
• державне регулювання діяльності підприємств		• асортимент продукції	
		• стан та ефективність використання ресурсів підприємства	

Рисунок 1.5 – Чинники, що впливають на прибуток підприємства

Розподіл та використання прибутку є ключовим економічним процесом, який має задовольнити потреби підприємства та забезпечити дохід суб'єктів господарювання. Механізм розподілу прибутку повинен сприяти підвищенню ефективності виробництва. Однією з ключових проблем розподілу прибутку є досягнення оптимального співвідношення між часткою прибутку, що накопичується в доходах бюджету, та часткою, доступною господарським одиницям [26].

Підприємство одержує прибуток і стикається з проблемою його використання. Вибір типу розподілу прибутку відображає стратегічні цілі підприємства. Розподіл прибутку є невід'ємною та постійною складовою розподільчих відносин і можливо є однією з найважливіших разом з розподілом доходу особи.

Рисунок 1.6 надає нам інформацію про основні напрями розподілу прибутку підприємства.

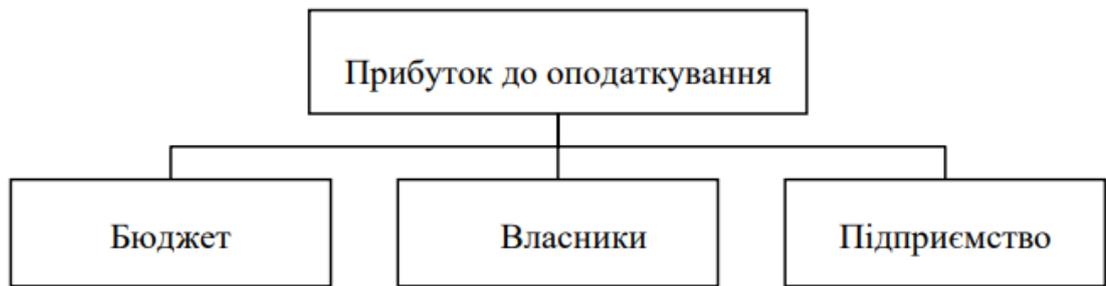

Рисунок 1.6 – Напрями розподілу прибутку

У процесі розподілу прибутку можна виділити два етапи: перший етап включає державу та саме підприємство як учасників розподілу, які отримують свої частки прибутку. Розподіл прибутку між державою (бюджетом) та підприємством залежить від кількох факторів, при цьому головну роль відіграє податкова політика держави, яка визначає кількість податків, що сплачуються за рахунок прибутку, об'єкти оподаткування, ставки оподаткування та порядок надання податкових пільг [36].

На другому етапі після здійснення платежів до бюджету підприємство розподіляє частину прибутку, що залишилася, яка є чистим доходом. У ринкових умовах суб'єкти господарювання мають можливість самостійно визначати стратегію розподілу цього чистого прибутку.

Держава не може включатися в процес розподілу чистого прибутку, який може бути використаний підприємством для задоволення своїх потреб. Чистий прибуток може бути спрямований на формування фінансових результатів держави або фінансування бюджетних видатків через відрахування у державний бюджет. Також важливо зазначити, що прибуток є джерелом формування фінансових ресурсів для підприємств і є об'єктом розподілу.

У статуті підприємства виражені основні принципи розподілу чистого прибутку, але фактичний розподіл залежить від поточної та стратегічної

політики, що збільшується самим підприємством. Зазвичай, певна частина прибутку виділяється на виплату дивідендів, а інша – на розвиток та модернізацію виробництва, фінансові інвестиції, придбання нерухомості, створення та утримання резервних фондів підприємства та соціальні програми.

Нерозподілений прибуток відображає частину чистого прибутку, яка залишається у підприємства після того, як він був використаний для виплати дивідендів власникам, формування резервного та статутного капіталу та інших потреб.

Схема розподілу і використання прибутку відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображена на рисунку 1.7.

Рисунок 1.7 – Схема розподілу і використання прибутку відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку

Збитки, що виникають в результаті діяльності підприємства, можуть спричинити зменшення його власного капіталу. Це ще раз підкреслює важливість питань, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням прибутку підприємства.

1.3. Методи оцінювання ефективності розподілу та використання прибутку підприємства

Прибуток є основною економічною категорією результату, що відображає грошову оцінку виробничої та фінансової діяльності, і є підсумковим показником фінансових результатів підприємств. Ефективність фінансової діяльності виражається у досягнутому прибутку. Доходи підприємства залежать від обсягу виробництва та продажу продукції, а також від ефективності його виробничо-господарської діяльності. Це означає, що ефективне використання основних засобів, запасів, нематеріальних активів, грошових коштів та інших ресурсів також впливає на рівень витрат підприємства і, відповідно, на його прибуток.

Рентабельність – це показник ефективності фінансової діяльності підприємства, який відображає співвідношення між прибутком та витратами. Рентабельність вимірюється у відсотках і є ключовим показником, який дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів та капіталу підприємства. Вища рентабельність означає більш ефективну діяльність підприємства, що забезпечує збільшення прибутку та можливість інвестувати в подальший розвиток. Рентабельність може бути розрахована для всього підприємства або окремих видів діяльності, проектів, виробничих ліній, продуктів чи послуг.

Для того, щоб отримати комплексну оцінку ефективності господарської діяльності підприємства, можна ретельніше дослідити методику розрахунку основних показників прибутку (табл.1.2).

Таблиця 1.2 – Показники прибутковості (рентабельності) підприємства

Назва	Характеристика	Формула
1	2	3
Рентабельність активів ($P_{акт}$)	цей метод дозволяє підтримувати, яка частка прибутку підприємства генерується від активів, які використовуються для створення доходів. Це можна розмістити, ділячи чистий прибуток на загальну вартість активів.	$P_{акт} = \frac{\Pi_3}{CA} \cdot 100\%;$ де Π_3 — загальний прибуток підприємства; CA — середньорічна вартість активів, грн

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
Рентабельність власного капіталу ($P_{вк}$)	цей метод показує, наскільки ефективно підприємство використовує власний капітал для генерації прибутку. Цей показник можна застосувати, ділячи чистий прибуток на власний капітал.	$P_{вк} = \frac{\Pi_{ч}}{K_{в}} \cdot 100\%;$ де $K_{в}$ – власний капітал підприємства; $\Pi_{ч}$ – чистий прибуток
Рентабельність акціонерного капіталу ($P_{ак}$)	цей показник показує, який дохід генерується для власників підприємства на кожен одиницю їх інвестицій.	$P_{ак} = \frac{\Pi_{ч}}{K_{ст}} \cdot 100\%;$ де $K_{ст}$ – статутний капітал (номінальна вартість проданих акцій)
Рентабельність виробництва	цей показник показує, яка частина доходу формується від виробництва продукції.	$P_{пр} = \frac{\Pi_{з}}{ВВз} \cdot 100\%;$ де $ВВз$ – витрати на виробництво продукції, грн.
Рентабельність продукції	цей метод показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для виробництва продукції. Цей показник можна застосувати, ділячи чистий прибуток на витрати на виробництво продукції.	$P_{пр}^{заг} = \frac{\Pi_{з}}{РП} \cdot 100\%;$ $P_{пр}^ч = \frac{\Pi_{ч}}{РП} \cdot 100\%;$ де $РП$ – обсяг реалізованої продукції, грн.
Валова рентабельність основної діяльності	цей показник показує, скільки грошей залишається після покриття витрат на це виробництво та продаж продукції.	$P_{од} = \frac{\Pi_{од}}{Соб} \cdot 100\%;$ де $\Pi_{од}$ – валовий прибуток, тис. грн.; $Соб.$ – собівартість реалізованої продукції, грн.
Рентабельність операційної діяльності	цей показник показує, як підприємство ефективно використовує свої ресурси для генерації прибутку в операційній діяльності.	$P_{зд} = \frac{\Pi_{зд}}{ОВ} \cdot 100\%;$ де $\Pi_{зд}$ – прибуток від звичайної діяльності, грн.; $ОВ$ – операційні витрати, грн.
Рентабельність господарської діяльності	для загальної оцінки ефективності підприємницької діяльності	$P_{зд} = \frac{\Pi_{гд}}{ОВ} \cdot 100\%;$ де $\Pi_{гд}$ – прибуток від господарської діяльності грн
	для оцінки ефективності підприємницької діяльності для власника	$P_{зд} = \frac{\Pi_{ч}}{ОВ} \cdot 100\%;$ де $\Pi_{ч}$ – чистий прибуток від господарської діяльності, грн.

У звіті про фінансові результати отримані сума прибутку (фінансового результату), яка складається з кількох складових частин:

1. результат основної діяльності;

2. фінансовий результат від операційної діяльності, що включає в себе результат основної діяльності;

3. фінансовий результат від звичайної діяльності, що враховує результати операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Однак, для підприємства використовуємо чистий прибуток - це кінцевий результат його діяльності, який показує абсолютну ефективність його роботи.

Окремий вид діяльності, який зображений на (рис. 1.8), є значущою ознакою при класифікації в залежності від того, чи було отримано дохід чи понесено витрати. Згідно з міжнародними стандартами, доходи, прибутки, витрати та фінансові показники розподіляються відповідно до видів діяльності, від яких вони були отримані або понесені, а також на прибутки або збитки від звичайної та іншої діяльності.

Діяльність господарського підприємства можна класифікувати на звичайну та іншу (надзвичайну).

Звичайна діяльність включає будь-які операції та дії, що забезпечують регулярну функціональну діяльність підприємства.

Інша (надзвичайна) діяльність відрізняється від звичайної тим, що не відбувається часто та є результатом форс-мажорних ситуацій, таких як стихійні лиха, пожежі тощо.

Для сільськогосподарських підприємств звичайна діяльність включає закупівлю матеріалів та сировини, виробництво продукції рослинництва та тваринництва, реалізацію продукції та надання послуг. Надзвичайна діяльність пов'язана з форс-мажорними ситуаціями та діяльністю, спрямованою на їх попередження.

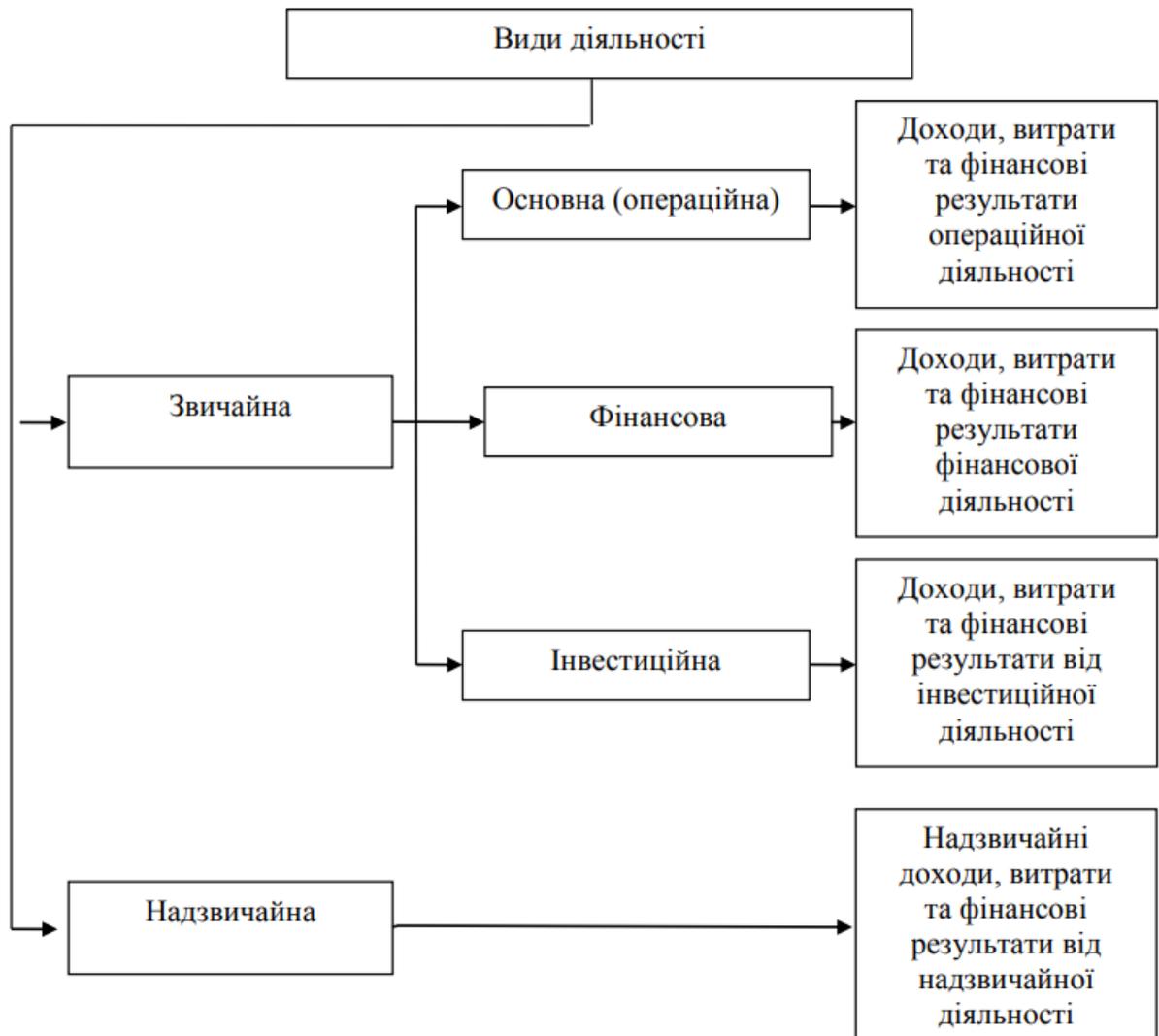

Рисунок 1.8 – Класифікація доходів, витрат та фінансових результатів

Діяльність господарського підприємства можна розподілити на звичайну, яка складається з операційної та іншої звичайної, тобто фінансової та інвестиційної. Операційна діяльність є основною діяльністю будь-якого підприємства, а також включає різні інші види діяльності, які не є інвестиційними або фінансовими.

Головна господарська діяльність включає в себе операції, пов'язані з виробництвом та продажем продукції, які становлять основну мету створення підприємства та головну частину його отриманого доходу. Інша операційна діяльність може включати реалізацію валюти, інших оборотних активів, операційну оренду фінансових активів, а також доходи або витрати, пов'язані з операційною курсовою різницею.

Операції, що не відносяться до основної діяльності підприємства, можна класифікувати на інвестиційну та фінансову діяльність. Інвестиційна діяльність придбання та продажу необоротних активів включає та фінансові інвестиції, які не є частиною грошових еквівалентів. Фінансова діяльність пов'язана зі зміненим розміром власного капіталу та залученням позикових коштів. Відповідно до цих критеріїв доходи і витрати класифікуються відповідним чином. Звіт про фінансові результати доходів та витрат за включеними критеріями та застосування чистих прибутків або збитків за звітний період (за з'ясуванням, коли це не передбачено відповідними нормативами).

Класифікація та визначення фінансових результатів за видами діяльності є найбільш ефективним методом для сільськогосподарських підприємств. Фінансові ресурси підприємства можна визначити як грошові кошти, які є в повному розпорядженні підприємства та призначені для оплати витрат і формування різних фондів та резервів. Фінансові ресурси господарського підприємства формуються на основі результатів виробництва, реалізації товарів або надання послуг. Ці ресурси необхідні для забезпечення кругообігу основного та оборотного капіталу та взаємодії з установами фінансової системи та кредитної (рис. 1.9).

У зв'язку з переходом економіки держави до ринкових відносин підприємства мають значно розширені права в галузі фінансової та економічної діяльності. Значно збільшується роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану господарських підприємств, оцінки їх ліквідності, платоспроможності та фінансової дисципліни, а також пошуку векторів для підвищення та зміцнення фінансового благополуччя. Окрему вагу набуває рішення та всебічна оцінка фінансового стану підприємства залежно від форми власності, після чого з власників не бажає і не повинна знехтувати потенційними можливостями приросту та доходу, які можуть бути досягнуті лише шляхом офіційного та загального аналізу фінансового стану підприємства [15].

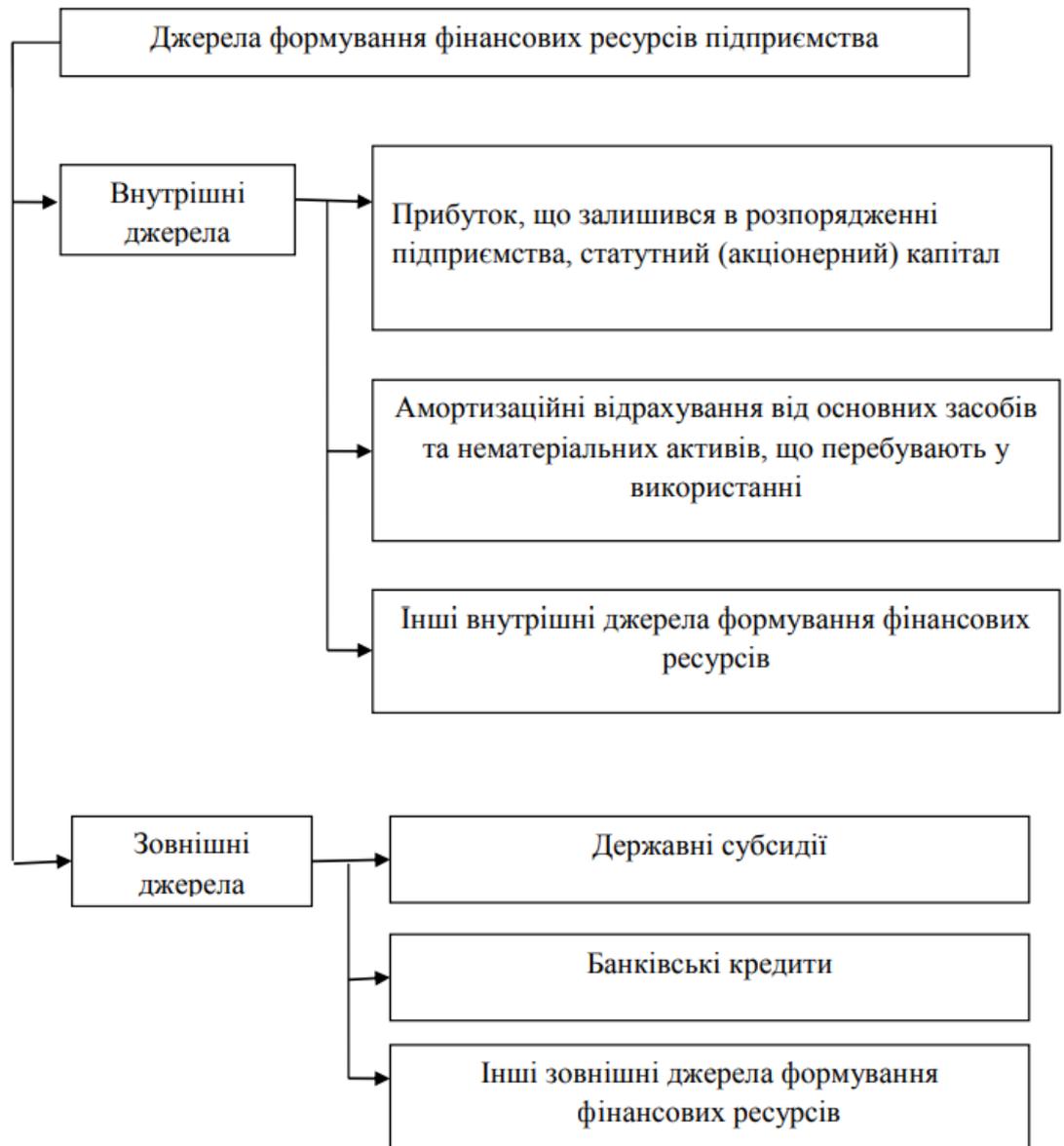

Рисунок 1.9 – Джерела формування і види фінансових ресурсів підприємства

Для оцінювання ефективності діяльності підприємств щодо формування прибутку потрібно враховувати три аспекти.

По-перше, ефективність у процесі виробництва продукції, виконання робіт або надання послуг може бути оцінена за оптимальним співвідношенням засобів праці, предметів праці та затраченої праці.

По-друге, ефективність у фінансовому аспекті може бути виміряна наявністю позитивного сальдо між доходами і витратами.

По-третє, ефективність як результату соціальних процесів можна оцінити за рівнем забезпечення добробуту суб'єктів ринкової економіки, які мають фінансово-господарські зв'язки з підприємством.

Прибуток – це економічна категорія, яка відображає різницю між доходами та витратами підприємства за певний період часу. Він є одним з основних показників ефективності діяльності підприємства та є головним джерелом його фінансових ресурсів. Прибуток може бути отриманий не тільки в результаті виробничої діяльності, а й завдяки інвестиційній діяльності, продажу майна чи інших активів, а також відсутності витрат, пов'язаних зі сплатою податків або штрафів. Крім того, прибуток є важливим показником для оцінки фінансової стійкості підприємства та може використовуватись для розподілу прибутку між власниками, сплати дивідендів або розвитку підприємства [16].

Висновок до 1 розділу.

У першому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра були висвітлені теоретичні основи, пов'язані з формуванням, розподілом та використанням прибутку на підприємстві. Було зазначено, що прибуток є одним з ключових показників діяльності підприємства, а збільшення його обсягу є однією з основних задач більшості вітчизняних підприємств. Отже, прибуток є предметом управління та виступає джерелом розвитку підприємства.

В роботі розглянуто категорію "прибуток" з точки зору численних економістів. Під час аналізу еволюції цієї категорії можна зробити висновок, що підходи до її визначення майже завжди ґрунтуються на тому, що прибуток є матеріальною вигодою, яку суб'єкт господарювання отримує в результаті своєї діяльності, такою як виробнича, торговельна, послуга тощо. У роботі також була розглянута існуюча на сьогоднішній день класифікація прибутку.

Особлива увага була приділена формуванню та розподілу прибутку в рамках дослідження. Було висвітлено основні джерела та особливості формування фінансових результатів підприємств в різних сферах діяльності, а

також розглянуто різні підходи до формування прибутку підприємства. Крім того, було виділено ключові етапи у процесі розподілу прибутку.

Оцінка успішності діяльності підприємства полягає у визначенні ефективності його господарювання, його внеску у загальний обсяг державного прибутку та рівня прибутку на одиницю ресурсів. Проте, важливо розуміти, що абсолютна величина прибутку не відображає повної картини щодо рівня ефективності господарювання. Для того, щоб зробити висновок про успішність діяльності, потрібно порівняти отриманий прибуток з витратами або активами, які були витрачені на забезпечення діяльності підприємства. Досягнення фінансової віддачі використаних ресурсів та рівня прибутковості у процесі формування витрат є важливими факторами, що впливають на життєдіяльність підприємства.

У наступних розділах кваліфікаційної роботи буде проведена оцінка ефективності процесів формування, розподілу та використання прибутку у ТОВ «ПКЗ – АГРО». Це дозволить визначити основні напрямки покращення системи управління розподілом та використанням прибутку компанії.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПКЗ – АГРО»

2.1. Стан та перспективи розвитку аграрного сектору в Україні

Україна є країною з великим потенціалом в агропромисловому секторі та значними перспективами для розвитку сільського господарства. Вона має сприятливі кліматичні умови та якісні земельні ресурси, що створює можливості для ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва. Аграрний сектор є стратегічно важливою галуззю української економіки, яка гарантує продовольчу безпеку та незалежність країни. Враховуючи даліше відкриття для світового економічного простору, процеси глобалізації та лібералізації торгівлі, необхідна адаптація до нових та змінних умов, а також подальше вдосконалення аграрної політики.

Український аграрний сектор має великий виробничий потенціал, який значно перевищує внутрішні потреби. Він виступає як ключовий фактор для розвитку національної економіки та її успішної інтеграції в глобальний економічний простір. Збільшення доходів сільського населення, яке становить понад третину населення країни і зайняте у сільському господарстві, також має мультиплікативний ефект на розвиток інших галузей національної економіки. Аграрний сектор може виступати як каталізатор економічного зростання з одного боку, а з іншого - сприяти підвищенню доходів і стимулювати розвиток інших галузей.

Після вторгнення російських військ до України 24 лютого 2022 року аграрний сектор, так само як і вся країна, стали стикатися з новими складними викликами. За даними Київської школи економіки, протягом перших трьох місяців війни загальні збитки аграрного сектору становлять понад 4,3 мільярда

доларів, що приблизно складає 15% капіталу країни [81]. Непрямі витрати в сільському господарстві, які виникли внаслідок стрімкого зростання інфляції, зменшення виробництва, підвищення цін на виробничі фактори та блокування портів, склали 23,3 мільярда доларів [82]. Це спричиняє зміни у сільськогосподарському секторі та потребує проведення нових досліджень, щоб врахувати нові фактори, що підкреслює важливість даної теми в сучасних умовах.

Відповідно до офіційних даних Державної служби статистики [4], протягом 2000-2006 років відбулося значне зростання кількості сільськогосподарських кооперативів, завдяки активній державній політиці. Проте, після цього періоду не спостерігалось значних змін у кількості кооперативів (рис. 2.1). Починаючи з 2013 року й до сьогоднішнього часу, кількість сільськогосподарських виробничих кооперативів почала зменшуватись, тоді як кількість обслуговуючих кооперативів збільшувалась.

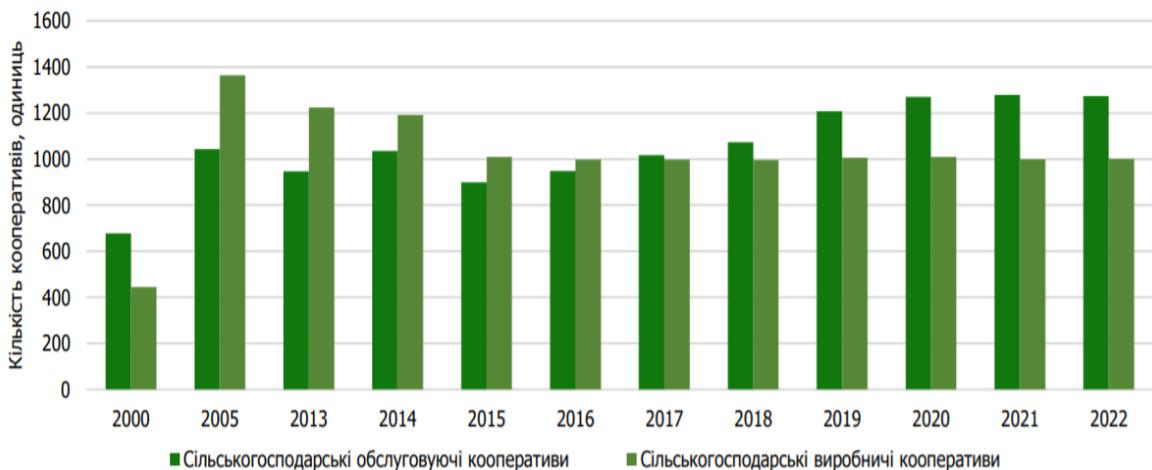

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості сільськогосподарських кооперативів в Україні у 2000 - 2022 рр.

У Київській області знаходиться найбільша кількість сільськогосподарських кооперативів (виробничих та обслуговуючих) - 65 одиниць, тоді як у Сумській області їх кількість становить найменше - 24 одиниці. Кількість сільськогосподарських кооперативів (виробничих та обслуговуючих) за областями України представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Кількість сільськогосподарських кооперативів (виробничих та обслуговуючих) за областями України

Область	Кількість сільськогосподарських кооперативів, одиниць						
	Разом	Діючі	у т.ч. діючі за видами діяльності				
			переробні	заготівельно-збутові	постачальницькі	інші	багатофункціональні
Вінницька	94	42	6	14	3	9	10
Волинська	81	26	0	8	10	2	6
Дніпропетровська	106	46	12	10	7	9	8
Донецька	80	30	5	10	0	5	10
Закарпатська	96	33	3	5	0	15	10
Запорізька	101	49	10	10	10	12	7
Івано-Франківська	97	47	8	12	9	8	10
Київська	131	65	12	16	13	14	10
Кіровоградська	92	42	5	10	8	9	10
Львівська	87	38	14	8	0	6	10
Миколаївська	88	38	5	6	8	8	11
Одеська	98	48	8	7	6	10	17
Полтавська	92	46	4	6	6	16	14
Рівненська	91	41	9	8	8	9	7
Сумська	84	24	0	9	0	10	5
Тернопільська	87	45	8	10	10	8	9
Харківська	96	41	6	7	5	11	12
Херсонська	92	40	5	11	10	8	6
Хмельницька	94	34	0	10	5	9	10
Черкаська	117	55	9	16	5	10	15
Чернівецька	86	40	11	7	0	12	10
Чернігівська	79	36	4	8	3	12	9
Разом	2 069	906	144	208	126	212	216

У структурі розподіл діючих сільськогосподарських кооперативів в Україні за видами такий (рис. 2.2):

- багатофункціональні кооперативи - 216 одиниць (23,8%);
- інші види кооперативів - 212 одиниць (23,4%);
- заготівельно-збутові кооперативи - 208 одиниць (23,0%);
- переробні кооперативи - 144 одиниці (15,9%);
- постачальницькі кооперативи - 126 одиниць (13,9%);

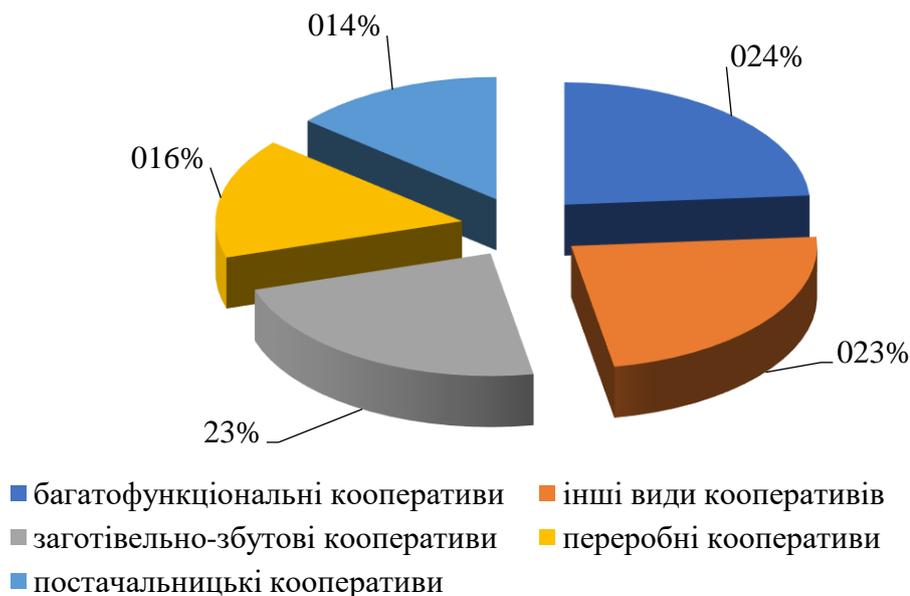

Рисунок 2.2 – Структура розподілу діючих сільськогосподарських кооперативів в Україні за видами

У 2021 році основними складовими експорту продуктів харчування та сільськогосподарської продукції залишалися зернові культури, олія, насіння олійних культур, макухи і тверді відходи від вилучення рослинних жирів і олій. Серед головних країн-отримувачів української агропродовольчої продукції були: Китай, чия частка становила 15,5% у структурі експорту сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів, Індія - 7,1%, Нідерланди - 6,4%, Єгипет - 5,8%, Туреччина - 5,3% [7].

Навіть у складних періодах, сільськогосподарський сектор економіки України продовжує виступати як ключовий мотор національної економіки і фундаментальна складова продовольчої безпеки. Навіть під час пандемії, спричиненої COVID-19, виробництво сільськогосподарської продукції у 2021 році зафіксовано позитивну тенденцію до зростання. За цей рік виробництво сільськогосподарської продукції в Україні збільшилося на 14,4% порівняно з попереднім роком. Зокрема, сільськогосподарські підприємства збільшили виробництво на 19,2% протягом дванадцяти місяців, тоді як господарства

населення зросли на 5,5%. Виробництво рослинницької продукції зросло на 19,9%, а продукції тваринництва зменшилось на 4,4%.

Останніми роками спостерігається загальна тенденція спеціалізації корпоративного сектору на виробництві рослинницької продукції, тоді як індивідуальний сектор зосереджується на виробництві тваринницької продукції. Розглядаючи виробництво окремих видів рослинницької продукції, слід зазначити, що 80% зернових культур і 85-90% технічних культур знаходяться в сільськогосподарських підприємствах (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Виробництво продукції рослинництва за категоріями товаровиробників

Види продукції рослинництва	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення 2021 р. до 2020 р.	
	обсяг виробництва, тис. т	питома вага, %	обсяг виробництва, тис. т	питома вага, %	обсяг виробництва, тис. т	питома вага, %	обсяг виробництва, тис. т	питомої ваги, відсотко-пунктів
Сільськогосподарські підприємства								
Зернові і зернобобові	59982,1	80,0	51718,0	79,6	69689,1	81,0	17971,1	1,4
Соняшник	13088,6	85,8	11492,9	87,7	14214,0	86,7	2721,1	-1,0
Ріпак	3247,8	99,1	2529,8	98,9	2907,4	98,9	377,6	0,0
Картопля	372,4	1,8	398,1	1,9	494,6	2,3	96,5	0,4
Культури овочеві	1420,9	14,7	1491,1	15,4	1402,1	14,0	-89,0	-1,4
у т. ч. фермерські господарства								
Зернові і зернобобові	11489,7	15,3	9649,1	14,8	14195,4	16,5	4546,3	1,7
Соняшник	3098,9	20,3	2465,4	18,8	3308,9	20,2	843,5	1,4
Ріпак	727,9	22,2	551,5	21,5	721,0	24,5	169,5	3,0
Картопля	94,0	0,5	113,2	0,5	130,3	0,6	17,1	0,1
Культури овочеві	293,9	3,0	291,2	0,3	243,1	2,4	-48,1	2,1
Господарства населення								
Зернові і зернобобові	15161,1	20,0	13215,4	20,4	16321,3	19,0	3105,9	-1,4
Соняшник	2165,5	14,2	1617,5	12,3	2178,4	13,3	560,9	1,0
Ріпак	32,5	0,1	27,4	1,1	31,5	1,1	4,1	0,0
Картопля	19895,8	98,2	20439,9	98,1	20861,7	97,7	421,8	-0,4
Культури овочеві	8266,7	85,3	8161,7	84,6	8533,1	86,0	371,4	1,4

Для забезпечення підтримки агробізнесу, урядом було прийнято ряд заходів. Була здійснена мінімізація бюрократичних процедур для агробізнесу, дозволено використання сільськогосподарської техніки без необхідності реєстрації; спрощено процедуру імпорту посівних матеріалів. Для сприяння

розвитку галузі, введено нульову ставку акцизного податку та знижено розмір ПДВ до 7% на пальне.

Крім того, урядом були запроваджені окремі державні програми, які передбачають доступні кредити зі ставкою відсотків 5-7-9%, грантову підтримку для переробних підприємств, розвиток садівництва та створення тепличних господарств. Для полегшення експорту уряд пропонує альтернативні логістичні мережі, щоб уникнути блокади портів. Також були введені податкові канікули, що передбачають зміни у сплаті за землю державної та комунальної форм власності під час дії воєнного стану.

Для вирішення найбільш важливих проблем аграрного сектору України, зокрема в умовах воєнного конфлікту та після завершення війни, необхідно вжити наступні заходи (рис.2.3).

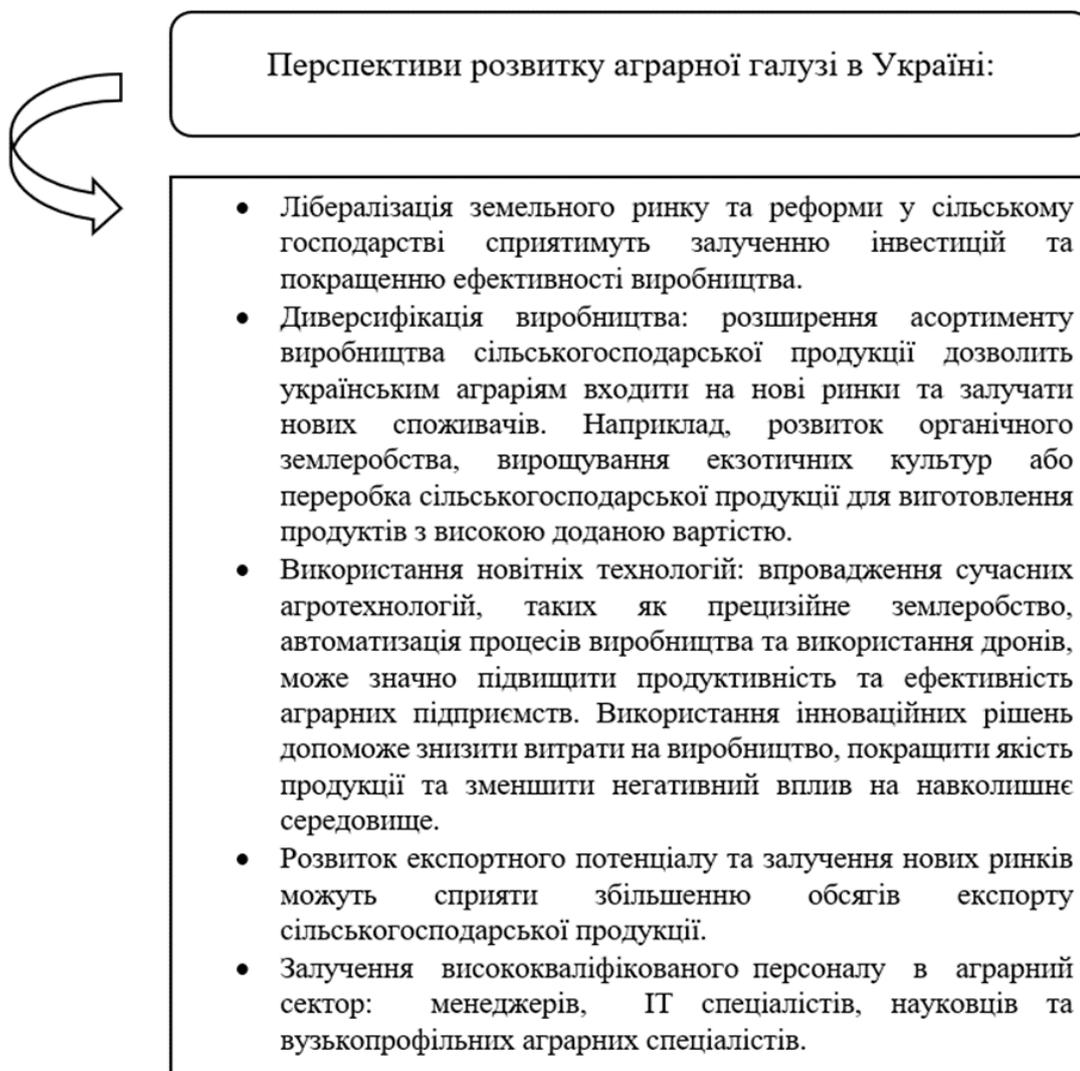

Рисунок 2.3 – Перспективи розвитку аграрної галузі в Україні

2.2. Організаційно-правові основи функціонування ТОВ «ПКЗ – АГРО»

Базою для написання кваліфікаційної роботи бакалавра обрано ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПКЗ-АГРО" (надалі у тексті Товариство) створене відповідно до законодавства України для здійснення господарської діяльності, передбаченої цим Статутом. Місцезнаходження Товариства: Україна, індекс 37000, м. Пирятин, вул, Урожайна, 12.

Товариство є юридичною особою відповідно до законодавства України. Це означає, що воно має самостійність у господарюванні, є господарським товариством та має власний баланс. Крім того, у товаристві є відокремлене майно, включаючи основні та оборотні фонди, поточні, валютні та вкладні (депозитні) рахунки в банках. Також товариство має печатки та штампи зі своїм найменуванням на українській мові, а також інші атрибути юридичної особи, визначені законодавством України.

Основна мета створення та діяльності Товариства полягає у здійсненні господарської діяльності з метою задоволення економічних, соціальних та особистих потреб учасників і працівників Товариства, а також отримання прибутку від такої діяльності.

На рисунку 2.4 представлено предмет діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО».

Товариство має можливість здійснювати будь-які види зовнішньоекономічної діяльності в повному обсязі прав, які надає суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності відповідно до законодавства України.

Перелік видів діяльності, які може здійснювати товариство, визначається законодавчими актами. Однак, є окремі види діяльності, які можуть здійснюватися лише після отримання спеціального дозволу, такого як ліцензія, та інші дозвільні документи. Крім того, при отриманні патентів або прав, що охороняються авторським правом та суміжними з ними правами,

товариство також повинно отримати відповідний дозвіл. Отже, основною метою ТОВ «ПКЗ – АГРО» є забезпечення якісної та доступної зернової продукції для населення з метою збільшення дивідендів власників товариства.

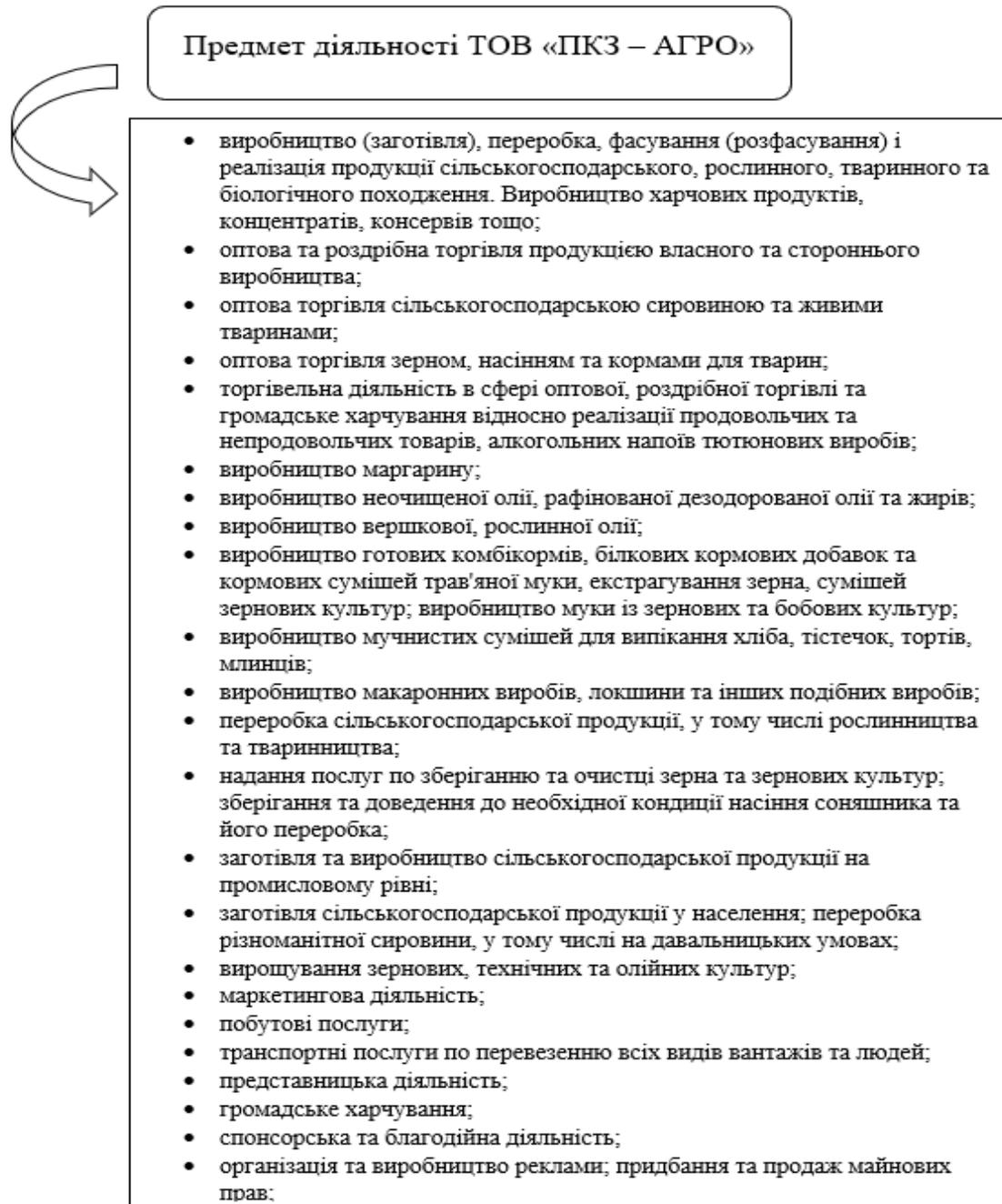

Рисунок 2.4 – Предмет діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО»

Основними видами діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО» згідно КВЕД є: 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; 10.91 Виробництво готових кормів для тварин, що

утримуються на фермах; 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин[64].

Обсяги реалізації асортиментної продукції ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 рр. за КВЕД наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз обсягу реалізованої продукції, робіт, послуг за видами економічної діяльності підприємства за 2019 – 2021 рр.

Вид економічної діяльності за КВЕД	Обсяг реалізованої продукції, робіт, послуг						Відхилення			
	2019		2020		2021		2021 до 2019		2021 до 2020	
	тис.грн	питома вага,%	тис.грн	питома вага,%	тис.грн	питома вага,%	у сумі	у стр-рі	у сумі	у стр-рі
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	166610	36,02	149437	39,88	143707	41,94	-22903	+5,93	-5730	+2,06
10.91 Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах	143256	30,97	124716	33,29	121784	35,54	-21472	+4,58	-2932	+2,26
46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин	116459	25,18	85234	22,75	63432	18,51	-53027	-6,66	-21802	-4,23
Інше	36258	7,84	15297	4,08	13697	4,00	-22561	+3,84	-1600	-0,08
Разом	462584	100	374687	100	342625	100	-119959	–	-32062	–

Основною метою ТОВ «ПКЗ – АГРО» є виробництво популярної на ринку продукції з належним позиціонуванням за ціною. Компанія

спеціалізується на вирощуванні та продажу зернових та олійних культур, наданні послуг з приймання, первинної обробки та зберігання зерна, а також на молочному тваринництві.

Проведений аналіз дозволив виявити негативні зміни щодо загального зменшення обсягів реалізації продукції. У звітному році ТОВ «ПКЗ – АГРО» реалізувало продукції на 119 959 тис. грн. менше за 2019 р. та на 32 062 тис. грн. менше за 2020 р. Динаміка продажів ТОВ «ПКЗ – АГРО» є негативною і свідчить про зниження попиту на їх продукцію. Це може бути пов'язано з загальним зниженням платоспроможності основних груп споживачів, посиленням конкуренції, на яку ТОВ «ПКЗ – АГРО» не може вплинути, а також негативним впливом пандемії Covid-19, яка суттєво пошкодила усі сфери господарювання. Ця ситуація перешкоджає реалізації продукції на іноземних ринках та знизила активність споживачів. Також варто відзначити погіршення демографічної ситуації в країні, яке призвело до зменшення кількості потенційних клієнтів для компанії.

На рисунках 2.5 – 2.7 наведено структуру реалізованої продукції ТОВ «ПКЗ – АГРО».

Рисунок 2.5 – Структура обсягів реалізації на ТОВ «ПКЗ – АГРО» за КВЕД у 2019 р., %

Рисунок 2.6 – Структура обсягів реалізації на ТОВ «ПКЗ – АГРО» за КВЕД у 2020 р., %

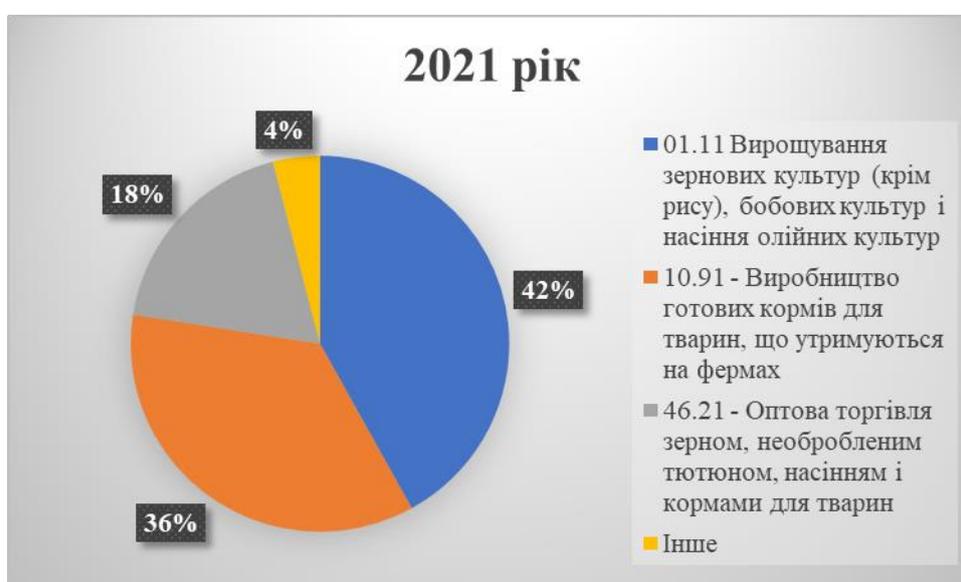

Рисунок 2.7 – Структура обсягів реалізації на ТОВ «ПКЗ – АГРО» за КВЕД у 2021 р., %

Протягом періоду з 2019 по 2021 рік відбулося помітне зменшення обсягів реалізованої продукції для всіх видів діяльності ТОВ "ПКЗ - АГРО" за КВЕД. Однак, якщо розглядати відносну вагу кожного виду діяльності у загальній структурі реалізованої продукції, то спостерігається річне зростання частки вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур з 36,02% у 2019 році до 41,94% наприкінці 2021 року. Тобто, більше половини обсягів реалізованої продукції ТОВ "ПКЗ - АГРО"

генерується через цей вид діяльності. Крім того, частка виробництва готових кормів для тварин, які утримуються на фермах, постійно зростає з 30,97% до 35,54% протягом аналізованого періоду. Ці дві галузі є основним джерелом доходу для ТОВ "ПКЗ - АГРО".

Таким чином, ТОВ «ПКЗ – АГРО» виробляє різноманітну продукцію у сфері вирощування зернових культур. Проведений аналіз показав, що протягом 2019 – 2021 рр. знижуються обсяги реалізації продукції ТОВ «ПКЗ– АГРО » з 462 584 тис. грн. до 342 625 тис. грн., при цьому знижуються обсяги реалізованої продукції по абсолютно усім видам діяльності.

Після аналізу обсягів реалізації продукції ТОВ «ПКЗ – АГРО», доцільним є аналіз організаційної структури управління на підприємстві (рис. 2.8). З огляду на існуючу структуру підприємства, можна зробити висновок, що вона має лінійно-функціональний характер. У такій структурі відбувається розподіл відповідальності та повноважень управління вздовж вертикальної лінії. Керівники відділів виконують свої функції відповідно до лінійної структури, а функціональні підрозділи сприяють роботі лінійних керівників та допомагають приймати управлінські рішення.

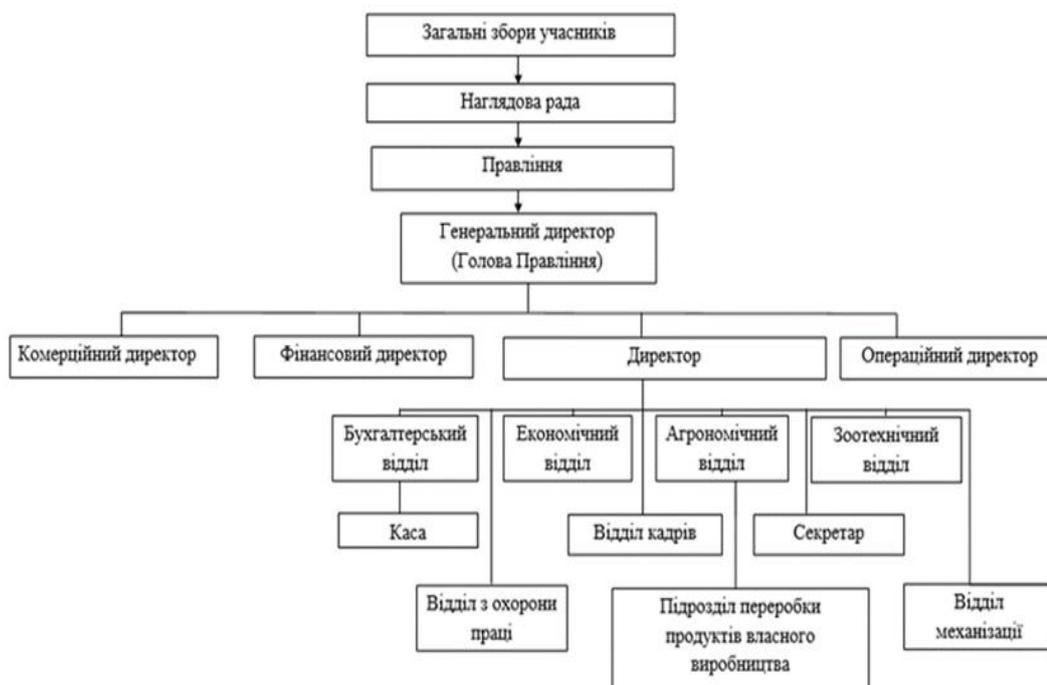

Рисунок 2.8 – Організаційна структура управління ТОВ «ПКЗ – АГРО»

Загальні Збори Учасників є найвищим органом управління Товариством. До участі в Загальних зборах мають право особи, внесені до списку акціонерів, або їх представники, які мають право на участь. Окрім цього, на Загальні збори за запрошенням організатора можуть бути запрошені представники аудитора Товариства та посадові особи Товариства, незалежно від того, чи володіють вони акціями цього Товариства, а також представники органу, що представляє права та інтереси трудового колективу згідно зі Статутом[64].

Наглядова рада Товариства виконує функції захисту прав акціонерів та здійснює контроль за діяльністю Правління в межах своєї компетенції, встановленої статутом Товариства та Законом України "Про акціонерні товариства"[64].

Правління є відповідальним за управління поточною діяльністю Товариства і є його виконавчим органом, керованим Головою Правління.

Метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Товаристві є забезпечення користувачів повною, достовірною та об'єктивною інформацією про фінансовий стан, результати діяльності, грошові потоки, використання майна та потенційну можливість отримання грошових коштів або інших доходів від активів Товариства.

ТОВ «ПКЗ – АГРО» має за мету створення ефективної та оптимальної виробничої структури, яка забезпечує мінімальні витрати на транспортування сировини, матеріалів та готової продукції. У складі виробничої структури ТОВ «ПКЗ – АГРО» є кілька відділів, таких як бухгалтерський, економічний, агрономічний, зоотехнічний, відділ з охорони праці та відділ механізації (рис.2.9).

Рисунок 2.9 – Виробнича структура ТОВ «ПКЗ – АГРО»

Вони спрямовані на забезпечення надійного та ефективного функціонування підприємства та забезпечення якісної продукції. Кожен з цих відділів відповідає за своєчасну та правильну виконання своїх функцій в рамках загальної стратегії підприємства.

2.3. Аналіз економічних та фінансових показників діяльності товариства

У сучасних умовах господарювання особливо важливим є вивчення основних економічних і фінансових показників діяльності підприємств. Для аналізу таких показників у діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО» була використана фінансова та статистична звітність за період з 2019 по 2021 роки.

Основні економічні та фінансові показники ТОВ «ПКЗ – АГРО» наведені у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Економічні та фінансові показники діяльності ТОВ «ПКЗ - АГРО» за 2019-2021 роки

№	Показники	Одиниці виміру	Рік			Відхилення			
			2019	2020	2021	2021 до 2019		2021 до 2020	
						Абсолютне	Темп росту,%	Абсолютне	Темп росту,%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. КАПІТАЛ ТА РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА									
1.1	Середня вартість сукупного капіталу	тис.грн.	265 504,5	295 789	380 320,5	+114 816	143,24	+84 531,5	128,58
1.2	Середня вартість власного капіталу	тис.грн.	166 384,5	212 108,5	26 1912	+95 527,5	157,41	+49 803,5	123,48
1.3	Основні засоби								
1.3.1	за первинною вартістю на кінець року	тис.грн.	111 381	186 666	240 419	+129 038	215,85	+53 753	128,80
1.3.2	знос на кінець року	тис.грн.	4 0313	73 029	106 775	+66 462	264,86	+33 746	146,21
1.3.3	середньорічна вартість основних засобів	тис.грн.	107 502,5	149 023,5	213 542,5	+106 040	198,64	+64 519	143,29
1.4	Нематеріальні активи								
1.4.1	за первинною вартістю на кінець року	тис.грн.	290	290	293	+3	101,03	+3	101,03
1.4.2	знос (накопичена амортизація) на кінець року	тис.грн.	60	89	112	+52	186,67	+23	125,84
1.4.3	середня вартість нематеріальних активів	тис.грн.	271,5	290	291,5	+20	107,37	+1,5	100,52
1.5	Оборотні активи								
1.5.1	усього на кінець року	тис. грн.	194 486	224 062	288 916	+94 430	148,55	+64 854	128,94
1.5.2	дебіторська заборгованість на кінець року	тис. грн.	103 762	157 812	150 309	+46 547	144,86	-7 503	95,25

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.5.3	запаси на кінець року	тис. грн.	193 108	122 777	155 509	-37 599	80,53	+32 732	126,66
1.5.4	грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	тис. грн.	4 381	20 920	8 383	+4 002	191,35	-12 537	40,07
1.5.5	середні залишки оборотних засобів	тис. грн.	204 144	209 274	256 489	+52 345	125,64	+47 215	122,56
1.6	Середньооблікова чисельність								
1.6.1	середньооблікова чисельність працівників	чол.	120	102	101	-19	84,17	-1	99,02
1.6.2	Середньооблікова чисельність робітників	чол.	90	81	70	-20	77,78	-11	86,42
2. ЕКОНОМІЧНІ ТА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ									
2.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	238 988	249 177	146 361	-92 627	61,24	-102 816	58,74
2.2	Обсяг реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	237 919	247 912	144 977	-92 942	60,94	-102 935	58,48
2.3	Обсяг виробництва продукції	тис. грн.	211 832	222 193	138 414	-73 418	65,34	-83 779	62,29
2.4	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	163 538	164 523	87 474	+76 064	53,49	+77 049	53,17
2.5	Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	75 450	84 654	58 887	-16 563	78,05	-25 767	69,56
2.6	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн.	37 427	64 567	47 793	+10 366	127,70	-16 774	74,02
2.7	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	тис. грн.	37 854	59 495	40 578	+2 724	107,20	-18 917	68,20
2.8	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	37 854	59 495	40 578	+2 724	107,20	-18 917	68,20
2.9	Фонд оплати праці усіх працівників	тис. грн.	11 804	19 536	22 780	+10 976	192,99	+3 544	118,42

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.10	Фонд робочого часу	люд- години	-	-	-	-	-	-	-
3. ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ									
3.1	Продуктивність праці одного працівника	тис. грн. / особа	1 765,27	2 178,36	1 370,44	-394,83	77,63	-807,93	62,91
3.2	Продуктивність праці одного робітника	тис. грн. / особа	2 353,69	2 743,12	1 977,34	-376,35	84,01	-765,78	72,08
3.3	Рівень оплати праці за 1 людино-годину	тис. грн. / люд- год	-	-	-	-	-	-	-
3.4	Середньомісячна заробітна плата одного працівника	тис. грн.	8,20	15,72	18,80	+10,60	229,29	+3,08	119,60
3.5	Коефіцієнт зносу основних засобів на кінець року		0,83	0,67	0,75	-0,08	89,83	+0,08	111,28
3.6	Коефіцієнт оновлення основних засобів		0,08	0,42	0,23	+0,15	279,08	-0,19	55,35
3.7	Коефіцієнт вибуття основних засобів		0,02	0,02	0,01	-0,01	50,08	-0,01	40,50
3.8	Фондовіддача	грн./грн.	1,90	1,19	0,58	-1,33	30,27	-0,61	48,37
3.9	Фондоозбросеність праці працівників	тис. грн./ чол.	895,85	1 461,01	2 114,28	+1 218,43	236,01	+653,27	144,71
3.10	Коефіцієнт обіговості оборотних засобів	обороти	1,17	1,19	0,57	-0,60	48,74	-0,62	47,93
3.11	Середній період обороту оборотних засобів	дні	308	302	631	+323	204,87	+329	208,94
3.12	Коефіцієнт обіговості активів	грн./грн.	0,90	0,84	0,38	-0,52	42,75	-0,46	45,68

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.13	Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	обороты	7,33	7,71	11,25	+3,92	153,48	+3,54	145,91
3.14	Середній період обороту дебіторської заборгованості	дні	49	47	32	-17	65,31	-15	68,09
3.15	Коефіцієнт обіговості запасів	обороты	2,48	4,06	1,88	-0,60	75,81	-2,18	46,31
3.16	Середній період зберігання запасів	дні	145	89	191	+46	131,72	+102	214,61
3.17	Тривалість операційного циклу	дні	194	136	223	+29	114,95	+87	163,97
4. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ									
4.1	Рентабельність продажу	%	15,84	23,88	27,72	+11,89	175,04	+3,85	116,12
4.2	Рентабельність активів	%	14,26	20,11	10,67	-3,59	74,83	-9,44	53,04
4.3	Рентабельність власного капіталу	%	22,75	28,05	15,49	-7,26	68,10	-12,56	55,23

В результаті проведеного аналізу виявлені позитивні тенденції, пов'язані зі зростанням середньої вартості сукупного та власного капіталу. Середня вартість сукупного капіталу в 2021 р. склала 380 320,5 тис. грн., що на 114 816 тис. грн. або 43,24% більше за 2019 р. та на 84 531,5 тис. грн. або 28,58 % більше від 2020 р. Середня вартість власного капіталу на кінець 2021 року показує позитивну динаміку, збільшившись до 261 912 тис. грн. Це на 57,41% або 95 527,5 тис. грн. більше, ніж у 2019 році, і на 23,48% або 49 803,5 тис. грн. більше, ніж у 2020 році. Збільшення першого показника свідчить про збільшення обсягів виробничо-господарської діяльності ТОВ "ПКЗ - АГРО", тоді як зростання другого показника вказує на збільшення фінансової незалежності досліджуваного суб'єкта. На рисунку 2.10 графічно проілюстрована динаміка цих показників.

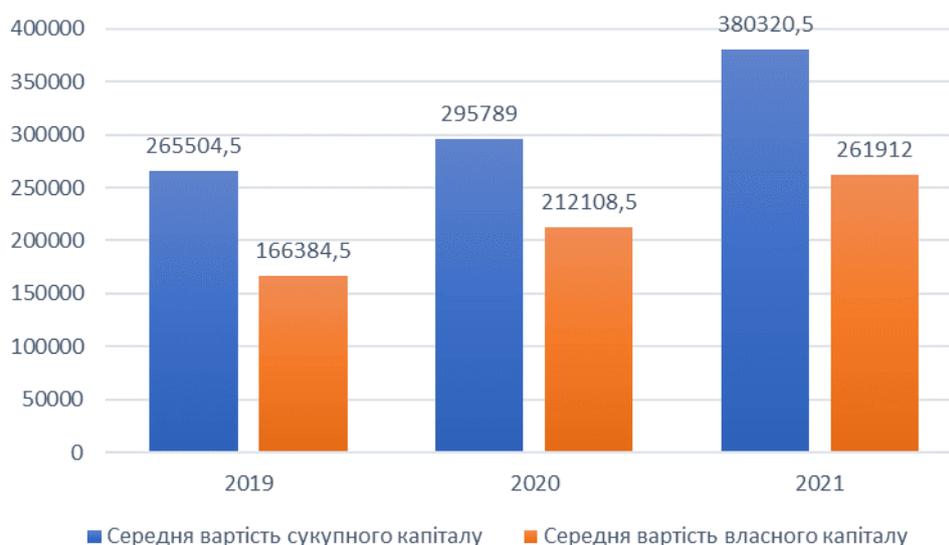

Рисунок 2.10 – Динаміка середньої вартості сукупного та власного капіталу ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 рр.

Цілком позитивним є збільшення середньорічної вартості основних засобів на ТОВ "ПКЗ - АГРО" у 2021 році. Воно склало 98,64% або 106 040 тис. грн. порівняно з 2019 роком, а також 43,29% або 64 519 тис. грн. порівняно з 2020 роком. Такий ріст став можливим завдяки модернізації і поповненню основних активів підприємства, а також придбанню нових технологій, які є ключем до успішної конкуренції на ринку сьогодення.

Протягом 2019 – 2021 рр. поступово збільшується вартість нематеріальних активів. У 2021 р. їх середня вартість складала 291,5 тис. грн., що на 20 тис. грн. та 1,5 тис. грн. більше за 2019 – 2020 рр. відповідно. До нематеріальних активів на ТОВ «ПКЗ – АГРО» відносяться авторські патенти, права, інтелектуальна власність, унікальні технології та інші аналогічні активи.

Розміри дебіторської заборгованості ТОВ "ПКЗ - АГРО" залишаються стабільними і спостерігається тенденція до їх зниження. У 2021 році вони становили 150 309 тис. грн, що на 46 547 тис. грн більше, ніж у 2019 році, але на 7 503 тис. грн менше, ніж у 2020 році. Це свідчить про певне зменшення обсягів продажу продукції споживачам за кредитними угодами.

ТОВ "ПКЗ - АГРО" має значні фінансові ресурси. У 2021 році їх сума становила 8 383 тис. грн, що на 4 002 тис. грн або 91,35% більше, ніж у 2019 році, але на 12 537 тис. грн менше, ніж у 2020 році. Незважаючи на невелике зменшення порівняно з 2020 роком, товариство все ж має значні фінансові резерви. На рисунку 2.11 наведено склад оборотних активів ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 рр.

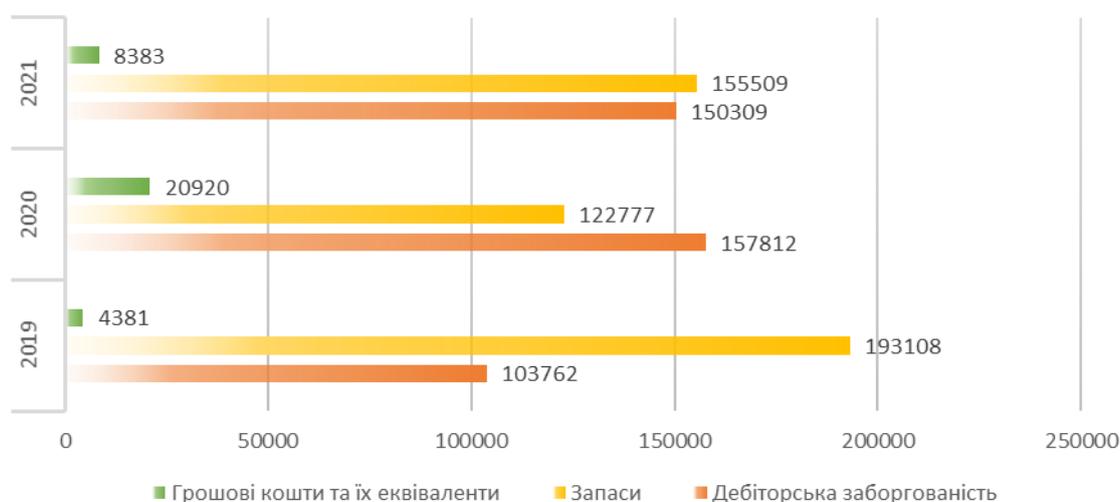

Рисунок 2.11 – Склад оборотних активів ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021рр.

У період з 2019 по 2021 роки середня кількість працівників у ТОВ "ПКЗ - АГРО" значно скоротилася з 120 осіб до 101 особи. Причиною цього зменшення є загальний спад виробництва та реалізації продукції, що викликано складною політико-економічною ситуацією в країні, поширенням пандемії Covid-19 та зростанням конкуренції. Зокрема, в 2021 році чистий дохід від реалізації продукції склав 146 361 тис. грн, що є найнижчим показником за останні три роки. Це на 92 627 тис. грн менше, ніж у 2019 році, та на 102 816 тис. грн менше, ніж у 2020 році.

Внаслідок загального зменшення обсягів виробництва та реалізації продукції відбулося скорочення собівартості. У 2021 році собівартість реалізованої продукції знизилася до 87 474 тис. грн, що на 76 064 тис. грн менше ніж у 2019 році та на 77 049 тис. грн нижче ніж у 2020 році.

Проблемою є те, що зниження чистого доходу від продажу продукції відбувається швидше, ніж зниження собівартості цієї продукції. Це призводить до постійного зменшення валового прибутку ТОВ "ПКЗ - АГРО", і на кінець 2021 року він складає 58 887 тис. грн. Це на 16 563 тис. грн. менше, ніж у 2019 році, і на 25 767 тис. грн. менше, ніж у 2020 році. Зниження ефективності збутової діяльності досліджуваного товариства відображається у зменшенні валового прибутку.

У ході аналізу за визначений період стало очевидним, що ТОВ "ПКЗ - АГРО" досягло найвищого рівня чистого прибутку у 2020 році. У 2021 р. чистий прибуток склав 40 578 тис. грн., що на 2 724 тис. грн. або 7,20 % вище за 2019 р. та на 18 917 тис. грн. або 31,8 % менше за 2020 р. Це є приємним фактором, що стало можливим завдяки впровадженню технологій, спрямованих на збереження ресурсів, а також через успішну фінансову діяльність. На рисунку 2.12 наведено динаміку прибутку досліджуваного товариства за 2019 – 2021 рр.

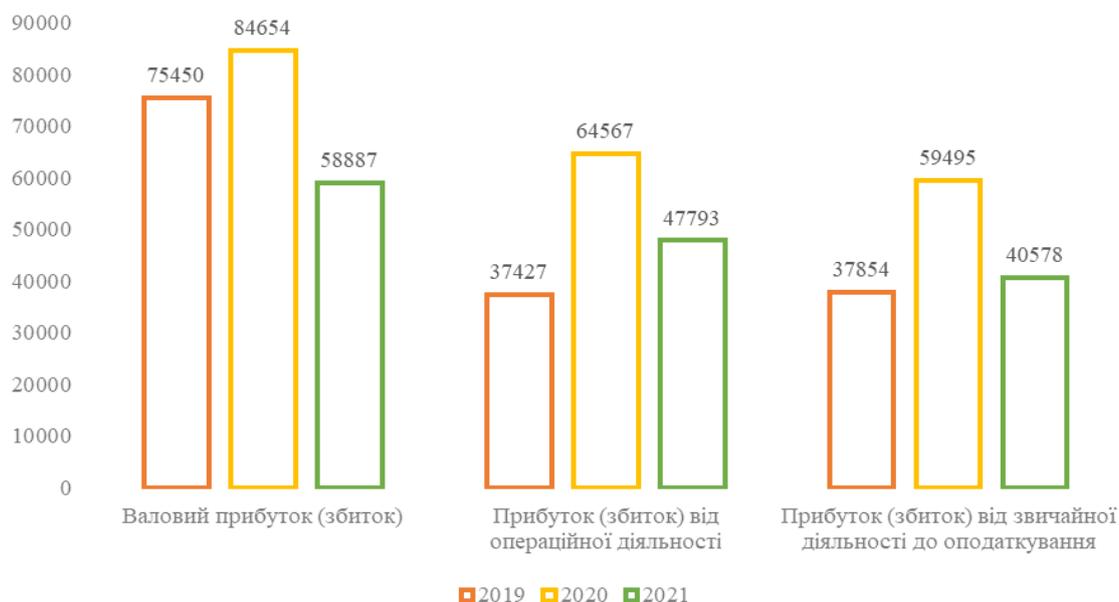

Рисунок 2.12 – Динаміка прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 рр.

Під впливом загального зниження чисельності працюючих, фонд оплати праці ТОВ "ПКЗ - АГРО" збільшився у 2021 році на 10 976 тис. грн. та 3 544 тис. грн. порівняно з періодом з 2019 по 2021 роки відповідно. У той же час, середньомісячна заробітна плата працівників у звітному році зросла на 10,60 тис. грн. порівняно з 2019 роком та на 3,08 тис. грн. в порівнянні з 2020 роком. Отже, середня місячна заробітна плата працівника ТОВ "ПКЗ - АГРО" у звітному році становила 18,80 грн., що перевищує мінімальний розмір заробітної плати.

У 2021 р. продуктивність праці склала 1 370,44 тис. грн./особу, що на 394,83 тис. грн./особу менше за 2019 р., і на 807,93 тис. грн./особу нижче від 2020 р. ТОВ "ПКЗ - АГРО" повинно зосередитися на підвищенні продуктивності праці своїх працівників, оскільки це безпосередньо впливає на кінцеві результати компанії. Існують потенційні резерви для підвищення продуктивності, такі як поліпшення системи мотивації шляхом зв'язування рівня заробітної плати з досягненнями кожного працівника.

Товариство має негативний аспект, пов'язаний зі зниженням показника фондівіддачі, що вказує на недостатньо ефективне використання основних

засобів. Фондовіддача у 2021 р. складала 0,58 грн./грн., що на 1,33 грн./грн. менше від 2019 р. та на 0,61 грн./грн. менше за 2020 р. При цьому щороку рівень оснащеності працівників ТОВ "ПКЗ - АГРО" основними засобами зростає, оскільки компанія систематично придбає нову техніку. Зокрема, у 2021 р. фондоозброєність праці працівників склала 2 114,28 тис.грн./чол., що на 136,01 % більше за 2019 р. та на 44,71% вище за 2020 р.

Також негативним є зростання тривалості операційного циклу з 194 днів у 2019 р. до 223 днів на кінець 2021 рр. Це вказує на необхідність залучення додаткових фінансових ресурсів та зменшення ділової активності ТОВ "ПКЗ - АГРО".

Значення показників рентабельності ТОВ "ПКЗ - АГРО" є позитивним. На рисунку 2.13 наведено динаміку показників рентабельності товариства за 2019 – 2021 рр.

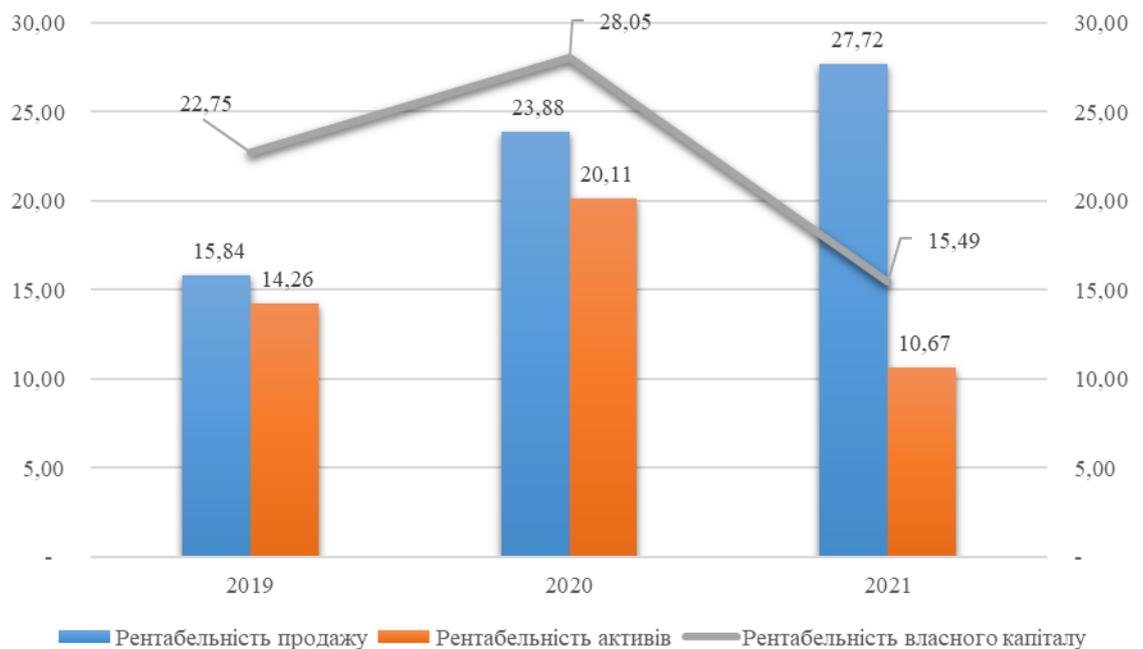

Рисунок 2.13 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 рр., %

В загальному, показники рентабельності ТОВ "ПКЗ - АГРО" свідчать про успішну діяльність компанії та ефективне використання наявних ресурсів. У 2021 році всі показники рентабельності досягли найвищих значень.

Отже, аналіз показав, що ТОВ "ПКЗ - АГРО" є прибутковим підприємством. За результатами аналізу було встановлено, що в 2020 році чистий прибуток становив 59 495 тис. грн., що є найвищим показником порівняно з 2019 та 2021 роками. Рентабельність також демонструє позитивну динаміку та зростає. Проте, під час аналізу також були виявлені негативні зміни. Зокрема, негативну динаміку мають такі показники як: чистий дохід від реалізації продукції, показник фондівіддачі, розмір валового прибутку та продуктивність праці.

2.4. Стан охорони праці на підприємстві

Система управління охороною праці (СУОП) є необхідною складовою загальної системи управління підприємством, яка забезпечує запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням на робочому місці, а також усуває будь-яку небезпеку, що може виникнути під час діяльності підприємства, і зумовлює ризик для третіх осіб. Система включає широкий спектр взаємопов'язаних заходів, спрямованих на дотримання вимог законодавства та нормативно-правових актів, що стосуються охорони праці.

Головною метою впровадження Системи управління охороною праці (СУОП) є забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці для працівників на всіх етапах виробничих процесів. При цьому важливо не тільки своєчасно усувати будь-які порушення нормативних актів з охорони праці, а й передбачати та попереджувати можливість їх виникнення.

СУОП на підприємстві має своїх суб'єктів управління. Загальним суб'єктом управління в СУОП є керівник підприємства, а на рівні цехів, виробничих дільниць і служб - керівники відповідних структурних підрозділів і служб. У структурі підприємства існує спеціалізована служба охорони праці, яка підпорядковується безпосередньо керівнику підприємства. Ця служба відповідає за організацію та методичне керівництво у справах охорони праці, підготовку управлінських рішень та контроль за їх своєчасним виконанням.

Управлінський суб'єкт проводить аналіз інформації щодо стану охорони праці у структурних підрозділах підприємства і приймає рішення з метою забезпечення відповідності фактичних показників охорони праці встановленим нормативним вимогам [17].

Управління системою охорони праці орієнтується на діяльність структурних підрозділів та служб підприємства, що спрямована на забезпечення безпечних і здорових умов праці на робочих місцях, виробничих дільницях, цехах і загалом на підприємстві. Запровадження заходів з охорони праці ґрунтується на законодавчих актах, директивах і нормативно-технічних документах.

При керуванні охороною праці необхідно приймати рішення та вживати заходи, які відповідають чинному законодавству, державним нормативним актам з охорони праці, стандартам безпеки праці, а також правилам і нормам охорони праці.

Принципи управління охороною праці:

1. Принцип передбачення: Забезпечення аналізу негативних ризиків і проведення запобіжних заходів перед початком робіт.

2. Принцип запобігання: Застосування заходів, що спрямовані на запобігання виникненню нещасних випадків та професійних захворювань.

3. Принцип систематичності: Створення системи управління охороною праці, яка охоплює всі аспекти організації, включаючи планування, виконання, контроль та постійне вдосконалення.

4. Принцип комплексності: Розгляд охорони праці як невід'ємних частин загального управління підприємством чи організацією.

5. Принцип переваги: Звернення особливої уваги на заходи, спрямовані на запобігання найбільш імовірним і серйозним ризикам для працівників.

6. Принцип участі: Залучення працівників до управління охороною праці, їх активна участь у виявлених проблемах та пропозиціях щодо покращення безпеки та здоров'я на робочому місці.

7. Принцип системного підходу: Розгляд усіх елементів системи охорони праці взаємопов'язано та взаємозалежно.

8. Принцип постійного вдосконалення: Системний аналіз результатів діяльності з охорони праці та впровадження заходів для підвищення безпеки та здоров'я працівників.

9. Принцип відповідальності: Розподіл відповідальності між керівництвом, працівниками та іншими користувачами щодо захисту на підприємстві.

Основними завданнями головного інженера ТОВ «ПКЗ – АГРО» є:

1. Визначення ризиків: Виявлення наявних небезпек та оцінка ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

2. Розробка та впровадження заходів: Розробка та впровадження ефективних заходів щодо запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням та забезпечення безпеки працівників.

3. Організація навчання та підвищення кваліфікації: Забезпечення навчання працівників з питань охорони праці, безпеки та впровадження інших знань і навичок.

4. Контроль та оцінка: Здійснення контролю за дотриманням вимог безпеки праці, проведення оцінки ризиків, а також аналіз результатів роботи управління охороною праці.

5. Забезпечення відповідної документації: Ведення документації, що стосується охорони праці, включаючи політику, процедури, інструкції, звіти та журнали.

6. Співпраця із зацікавленими сторонами: Забезпечення взаємодії з керівництвом, профспілками та представниками працівників для вирішення питань охорони праці.

7. Постійне вдосконалення: Виявлення проблемних ситуацій, аналіз та впровадження заходів для покращення системи охорони праці.

8. Поширення інформації: Забезпечення ефективного способу комунікації з охорони праці, включаючи інформування працівників про потенційні ризики та заходи безпеки.

9. Виконання вимог законодавства: Дотримання вимог чинного законодавства та нормативних актів, що стосуються охорони праці.

Служба охорони праці є необхідною складовою структури підприємства, установи або організації і вважається однією з ключових виробничо-технічних служб. Ліквідація служби охорони праці можлива лише у випадку ліквідації самого підприємства[18].

В залежності від кількості працівників, служба охорони праці може бути організована як окремий структурний підрозділ або як група спеціалістів, включаючи навіть одного спеціаліста в разі необхідності, можливо, навіть в сумісництві[13].

У складі служби охорони праці працюють фахівці з вищою освітою та стажем роботи не менше трьох років. У виняткових ситуаціях можуть бути прийняті спеціалісти з середньою спеціальною освітою. Проте, це обмеження не стосується осіб зі спеціальною освітою в галузі охорони праці, які мають достатній стаж роботи. Також це обмеження не поширюється на осіб, які працювали до затвердження Типового положення з охорони праці і мають необхідний рівень освіти [18].

Здійснення перевірки знань працівників служби охорони праці щодо питань охорони праці відбувається згідно з встановленою процедурою перед початком виконання їх функціональних обов'язків, а також регулярно повторюється один раз на 3 роки[18].

У відповідності до "Типового положення про службу охорони праці", якщо на підприємстві працює 50 або більше осіб, роботодавець має зобов'язання створити службу охорони праці. У випадку підприємства з меншою кількістю працюючих, тобто менше ніж 50 осіб, особи, що мають відповідну підготовку, можуть виконувати функції служби охорони праці в разі сумісництва (суміщення) посад або обов'язків [45].

У 2021 році на ТОВ «ПКЗ – АГРО» працювала 101 особа, тому відповідно до цього на підприємстві була створена відповідна служба охорони праці.

Співробітникам сільськогосподарських підприємств доводиться займатися різними завданнями, які включають роботу з спецтехнікою, використання небезпечних засобів захисту рослин, мінеральних добрив та інші подібні дії, які можуть бути шкідливими для організму. Саме тому ТОВ «ПКЗ – АГРО» надає велику увагу створенню безпечних робочих умов для свого персоналу.

Для забезпечення відповідного рівня охорони праці на ТОВ «ПКЗ – АГРО» велике значення має адекватне фінансування всіх ініціатив з працезахорони. На досліджуваному підприємстві фінансування охорони праці становить 0,5% від загального фонду оплати праці. У таблиці 2.8 наведено суму коштів, що регулярно виділяються підприємством на поліпшення умов праці.

Таблиця 2.8 – Сума коштів, виділених на поліпшення умов праці на ТОВ «ПКЗ - АГРО» у 2019 – 2021 рр.

Плановий рік	Фонд оплати праці, тис. грн.	Виділені кошти на поліпшення умов праці, тис. грн.
2019	11804	59,02
2020	19536	97,68
2021	22780	113,9

Аналізуючи наведені дані, ми можемо зробити висновок, що ТОВ «ПКЗ – АГРО» щорічно збільшує фінансування, спрямоване на поліпшення умов праці. Однак, в умовах сучасності ці кошти є недостатніми. Наприклад, у 2019 році ТОВ «ПКЗ – АГРО» виділяло 59,02 тис. грн. на поліпшення умов праці, у 2020 році – 97,68 тис. грн., а в 2021 році ця сума зросла до 113,9 тис. грн. Для подальшої оцінки темпів змін у виділенні коштів на поліпшення умов праці ТОВ «ПКЗ – АГРО» проведемо додатковий аналіз:

$$\frac{97,68 - 59,02}{59,02} \cdot 100 = 65,50 \%$$

$$\frac{113,9 - 97,68}{97,68} \cdot 100 = 16,60 \%$$

В результаті проведених розрахунків видно, що у 2020 році фінансування працезохоронних заходів зросло на 65,50 % порівняно з попереднім роком. У 2021 році цей приріст склав 16,60 % порівняно з попереднім роком. Таким чином, ТОВ «ПКЗ – АГРО» повинно продовжувати вкладати кошти у поліпшення умов праці.

На рисунку 2.14 представлена динаміка суми коштів, виділених на поліпшення умов праці ТОВ «ПКЗ – АГРО» у період з 2019 по 2021 рік.

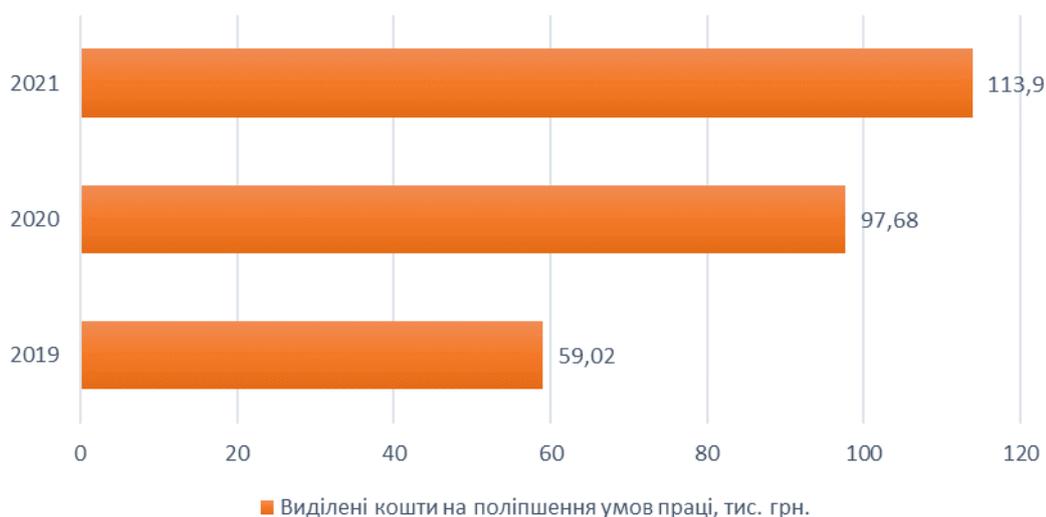

Рисунок 2.14 – Динаміка виділених коштів ТОВ «ПКЗ – АГРО» на поліпшення умов праці за 2019 – 2021 рр.

Позитивним аспектом є зростання фінансування ТОВ «ПКЗ – АГРО» на поліпшення умов праці. Однак, в сучасних умовах ці кошти вважаються недостатніми. Тому важливо, щоб ТОВ «ПКЗ – АГРО» збільшувало витрати на поліпшення умов праці, оскільки це має прямий вплив на безпеку та здоров'я працівників, а також на рівень задоволення працею та умовами роботи.

Висновок до 2 розділу

У другому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра було проведено аналіз поточного стану та перспектив розвитку аграрного сектору. Український аграрний сектор має значний потенціал у сфері виробництва, який перевищує внутрішні потреби країни. Він є важливим фактором для зростання національної економіки та її успішної інтеграції в глобальний економічний простір. Збільшення доходів сільського населення, яке становить понад третину населення країни і зайняте у сільському господарстві, також має мультиплікативний ефект на розвиток інших галузей національної економіки.

Основна мета створення та діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО» полягає у проведенні господарської діяльності, спрямованої на задоволення економічних, соціальних та особистих потреб учасників та працівників. Товариства, а також отримання прибутку від такої діяльності. В ході аналізу фінансових та економічних показників діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО» за період з 2019 по 2021 роки було встановлено, що підприємство успішно функціонує, отримує прибуток та виявляє високу рентабельність. У період з 2019 по 2021 роки середня кількість працівників у ТОВ "ПКЗ - АГРО" значно скоротилася з 120 осіб до 101 особи. Це зменшення пов'язане з загальним спадом виробництва та реалізації продукції. На цей процес вплинули складна політико-економічна ситуація в країні, поширення пандемії Covid-19 та посилення конкуренції. Результатом діяльності ТОВ "ПКЗ - АГРО" є отримання чистого прибутку, який досяг найвищого рівня у 2020 році порівняно з 2021 роком. Це є приємним фактором, що стало можливим завдяки впровадженню технологій, спрямованих на збереження ресурсів, а також через успішну фінансову діяльність.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТОВАРИСТВА

3.1 Аналіз формування прибутку товариства

Прибуток, який є одним з головних показників діяльності підприємства, має велике значення для більшості вітчизняних компаній, які прагнуть збільшити його обсяг. Саме через це прибуток стає об'єктом управління та джерелом розвитку підприємства. Україна має дві системи оподаткування – загальну та спрощену, які можуть використовувати малі підприємства.

Механізм використання спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності полягає у сплаті суб'єктом господарювання єдиного податку замість різних видів податків, які передбачені загальною системою оподаткування, при цьому ведеться спрощений облік та звітність.

Єдиний податок (ЄП) є основним підприємницьким податком, який сплачують суб'єкти господарювання в рамках спрощеної системи оподаткування.

Прибуток представляє собою частину чистого доходу, яку отримує підприємство після продажу своєї продукції. Кількісно він визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції та повною собівартістю цієї продукції.

Динаміку прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки представлено на рисунку 3.1.

В цілому, діяльність підприємства приносить прибуток. Протягом досліджуваного періоду спостерігалось зменшення розміру прибутку, що є негативним явищем.

Рисунок 3.1 – Динаміка прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

Прибутковість підприємства є ключовим показником, який відображає його фінансовий стан та здатність досягти позитивного фінансового результату від комерційної діяльності. Це означає перевищення доходів над витратами в такій мірі, яка є достатньою для успішного та продуктивного подальшого функціонування. Для проведення аналізу формування прибутку підприємства за 2019 – 2021 роки використовуємо таблицю 3.1.

Таблиця 3.1 – Формування прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				2021 до 2019 рр.		2021 до 2020 рр.	
				Абсолютне	Темп приросту, %	Абсолютне	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	238 988	249 177	146 361	-92 627	61,24	-102 816	58,74
Інші доходи	4 762	5 959	37 686	+32 924	791,39	+31 727	632,42
Разом доходи	243 750	255 136	184 047	-59 703	75,51	-71 089	72,14
Собівартість реалізованої продукції	163 538	164 523	87 474	-76 064	53,49	-77 049	53,17
Інші витрати	5 439	2 904	26 074	+20 635	479,39	+23 170	897,87

Продовження таблиці 3.1

Разом витрати	168 977	167 427	113 548	-55 429	67,20	-53 879	67,82
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	37 854	59 495	40 578	+2 724	107,20	-18 917	68,20
Податок на прибуток	6 813,72	10 709,1	7 304,04	+490,32	107,20	-3 405,06	68,20
Чистий прибуток	37 854	59 495	40 578	+2 724	107,20	-18 917	68,20

Аналіз показав (табл. 3.2), що чистий прибуток підприємства за три досліджувані роки зменшився на 18 917 тис.грн (68,20%). Суттєве зростання відбулося у 2020 році – на 2 724 тис. грн. проти попереднього періоду. Головною причиною значного зростання прибутку було збільшення платоспроможного попиту на послуги, які надає підприємство.

Загальна сума доходів ТОВ «ПКЗ – АГРО» у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 71 089 тис.грн (72,14%), та у порівнянні з 2019 роком зменшилась на 75,51% та становить 184 047 тис. грн.

Загальна сума витрат ТОВ «ПКЗ – АГРО» у звітному періоді зменшилась на 53 879 тис.грн (67,82%) порівняно із 2020 роком, та у порівнянні із 2019 роком зменшилась на 67,20% та становить у 2021 році 113 548 тис. грн. (рис. 3.2).

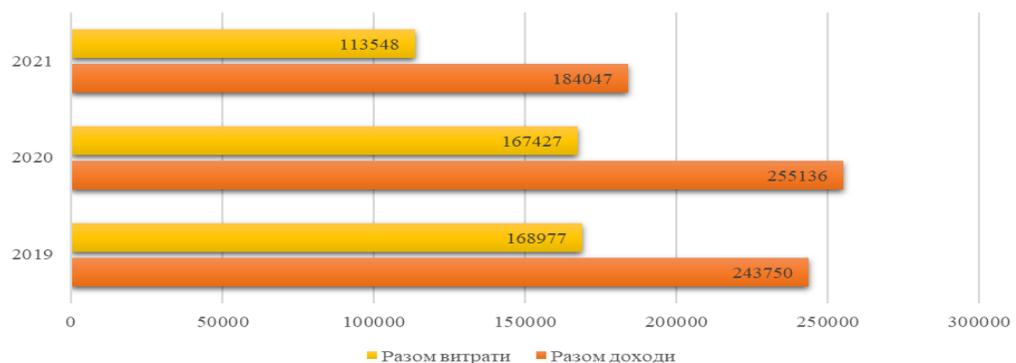

Рисунок 3.2 – Динаміка доходу та витрат ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

Проаналізуємо структуру доходів ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 - 2021 роки (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Структура доходів ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				2021 до 2019 рр.		2021 до 2020 рр.	
				Абсолютне	Темп приросту, %	Абсолютне	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	98,05	97,66	79,52	-18,52	81,11	-18,14	81,43
Інші доходи	1,94	2,34	20,48	+18,54	1 056,71	+18,14	876,70
Разом доходи	100	100	100	-	-	-	-
Собівартість реалізованої продукції	96,78	98,27	77,04	-19,74	79,60	-21,23	78,40
Інші витрати	3,22	1,73	23,17	+19,95	719,74	+21,43	1 335,67
Разом витрати	100	100	100	-	-	-	-

Основною частиною прибутку, отриманого підприємством, є чистий дохід, отриманий від продажу своєї продукції, надання послуг та виконання робіт. У 2019 році цей дохід становив 98,05%, у 2020 році – 97,66%, а в 2021 році – 79,52%. У той самий час, частка інших доходів складала 1,94%, 2,34% та 20,48% (рис. 3.3).

Чистий дохід ТОВ «ПКЗ – АГРО» отримує в результаті діяльності за такими видами:

- культивування зернових культур, включаючи всі, крім рису, а також бобових культур і вирощування насіння олійних культур;
- виробництво готових кормів для тварин, які утримуються на фермах;
- реалізація оптом зерна, сировинного тютюну, насіння та кормів для тварин [74].

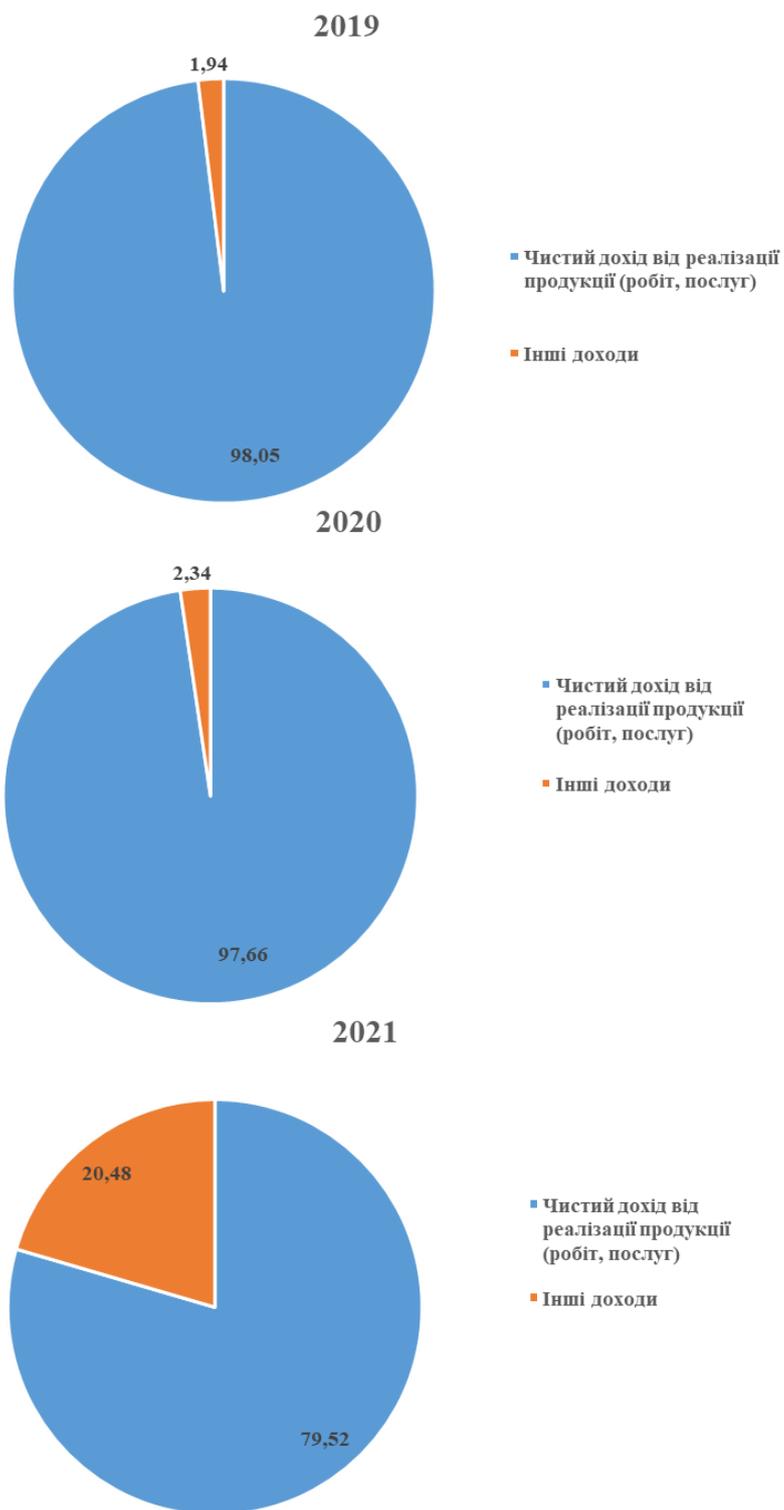

Рисунок 3.3 – Частка чистого доходу від реалізації робіт (робіт, послуг) у структурі доходів ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

Проведемо аналіз структури чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) ТОВ «ПКЗ – АГРО» за період 2019 – 2021 роки (рис. 3.4).

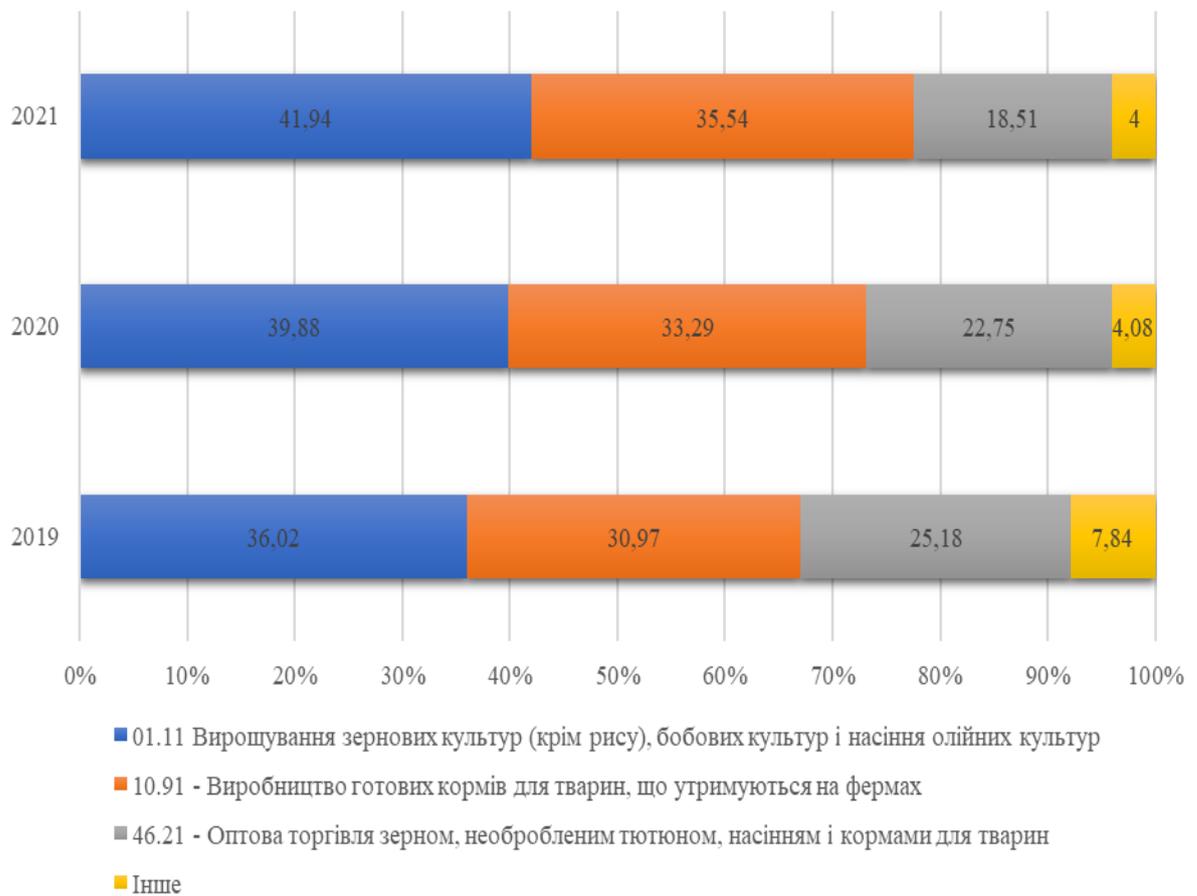

Рисунок 3.4 – Структура чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

Проведений аналіз показав збільшення частки доходу, отриманого від вирощування зернових культур, з 36,02% у 2019 році до 41,94% у 2021 році. У 2021 році відбулося зменшення оптової торгівлі сільськогосподарськими культурами, насінням та кормовими продуктами для тварин. Збільшилася частка чистого доходу, отриманого від діяльності виробництва готових кормів для тварин. Це зростання пов'язане зі збільшенням обсягів наданих послуг в цій сфері.

Головною складовою витрат ТОВ «ПКЗ – АГРО» є собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг), яка зображена на рисунку 3.5.

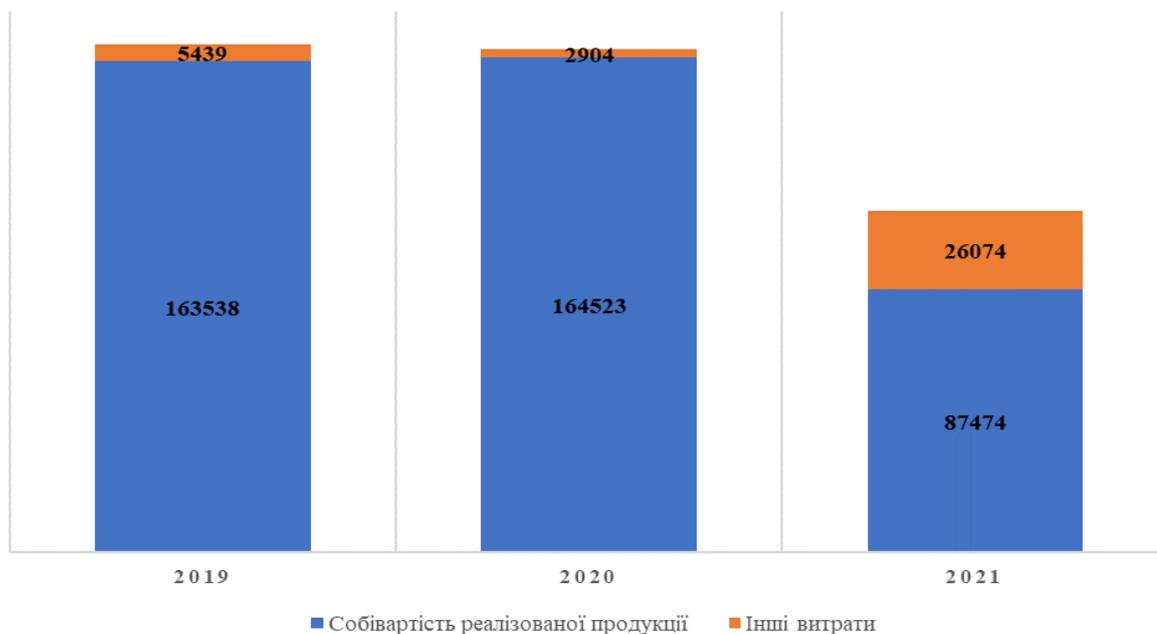

Рисунок 3.5 – Склад та динаміка витрат ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

3.2. Аналіз розподілу та використання прибутку товариства

У теорії процедура розподілу прибутку підприємства створюється у тому, що частина прибутку у розмірі податків і зборів надходить до державного бюджету та використовується на загальні потреби суспільства. Друга частина прибутку залишається в розпорядженні підприємства і використовується для виплат власникам, розширення виробництва, створення резервних фондів та інших цілей.

Проте, якщо держава накладає високі податки на підприємство, це може негативно вплинути на розвиток виробництва, призводячи до зменшення обсягів виробництва і продажу продукції, а також доходів для домогосподарств. Те ж саме може статися, якщо весь прибуток підприємства буде спрямований на виплату власникам. У такому випадку в майбутньому може зменшитися обсяг виробництва продукції після закінчення оновлення основних активів та зменшитися капітал для обороту, що в кінцевому рахунку може призвести до банкрутства підприємства. Тому, в кожному конкретному

випадку, необхідно знайти оптимальний варіант розподілу прибутку. Важливу роль у цьому є аналіз економічної діяльності підприємства.

Аналіз розподілу та використання прибутку товариства включає оцінку того, як прибуток розподіляється між надзвичайно складними, а також як використання для різних цілей. Цей аналіз дозволяє оцінити ефективність розподілу прибутку та його вплив на фінансовий стан та діяльність товариства.

У процесі аналізу розподілу прибутку товариства досліджуються такі аспекти:

1. Розподіл між відкритими зацікавленими сторонами: аналіз, яка частина прибутку надається власникам товариства, яка на державу виступає у вигляді податків та зборів, і яка частина залишається в товаристві для подальшого використання.

2. Використання для розширення виробництва: оцінюється, яка частина прибутку торгується на придбання нового обладнання, розширення підприємств, модернізацію технологій та інші, спрямовані на підвищення ефективності виробництва товарів.

3. Резервування та створення фондів: досліджується, яка частина прибутку виділяється на створення резервних фондів для покриття непередбачених витрат, ризиків або на фонди майбутнього розвитку товариства.

4. Виплати власникам: аналізується, яка частина прибутку використовується для виплати дивідендів, відсотків за позиками або іншими формами винагороди для власників товариства.

5. Соціальна відповідальність: оцінюється, яка частина прибутку виділяється на благодійність, соціальні програми або інші ініціативи, спрямовані на підтримку суспільства та вирішення соціальних проблем.

Аналіз розподілу та використання прибутку товариства допомагає оцінити, наскільки ефективно і збалансовано використовуються фінансові ресурси, а також визначити можливі ризики та перспективи розвитку товариства.

Показники ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 - 2021 роки, що характеризують перший етап розподілу прибутку наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Розподіл прибутку між державою та ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення			
				2021 до 2019		2021 до 2020	
				Абсолютне	Темп приросту, %	Абсолютне	Темп приросту, %
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	37854	59495	40578	+2724	107,20	-18917	68,20
Податок на прибуток	6813,72	10709,1	7304,04	+490,32	107,20	-3405,06	68,20
Частка податку на прибуток в структурі від звичайної діяльності до оподаткування	18	18	18	-	-	-	-
Чистий прибуток	37854	59495	40578	+2724	107,1960691	-18917	40578
Частка чистого прибутку в структурі прибутку від звичайної діяльності до оподаткування	100	100	100	-	-	-	-

У сфері нормативно-правового регулювання визначено два основних методи розподілу прибутку підприємства: виплата дивідендів та формування резервного фонду. Однак, на додаток до цих методів, власники, керівництво та інші зацікавлені сторони можуть приймати рішення про застосування інших варіантів розподілу прибутку.

Як вже зазначено у першому розділі даної кваліфікаційної роботи бакалавра, розподіл прибутку підприємства відбувається на двох етапах. На першому етапі згідно з чинним законодавством прибуток розподіляється між суб'єктом господарювання та державою. У разі наявності кредитів також здійснюється сплата відсотків за ними. Підприємство також сплачує податок на прибуток. Наступна частина прибутку, що залишається після сплати обов'язкових податків, зборів та платежів, переходить у розпорядження підприємства.

Спосіб розподілу прибутку між державою та підприємством визначається переважно системою оподаткування, яку підприємство використовує. Ця система встановлює ставки податку на прибуток, можливість отримання податкових пільг та інші фактори, що впливають на розподіл прибутку.

Розподіл прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства, залежить від рішення власника, керівництва та інших відповідних осіб, і це фіксується у статутних документах. Одночасно, щодо частини чистого прибутку, що залишилася у розпорядженні ТОВ «ПКЗ – АГРО» протягом 2019 – 2021 років, можна відзначити збільшення розміру нерозподіленого прибутку в 2021 році більше, ніж у два рази, як показано на рисунку 3.7.

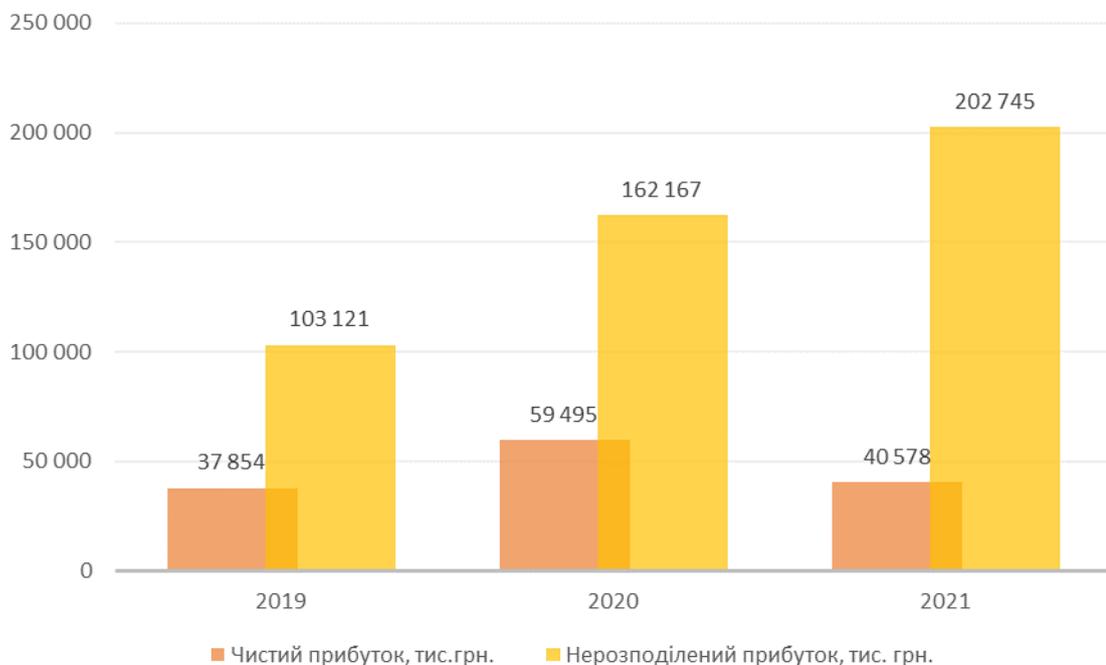

Рисунок 3.7 – Динаміка чистого та нерозподіленого прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

Забезпечення оптимального балансу між нагромадженням та споживанням фонду є важливим фактором при розподілі чистого прибутку підприємства. Цей процес піддається впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, які були описані у першому розділі даної роботи (табл.3.4).

Таблиця 3.4 – Фактори що впливають при розподілі чистого прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО»

Зовнішні	Внутрішні
- ринкові вимоги до прибутку, отриманого від інвестованого капіталу;	- загальна величина отриманого прибутку;
- вартість залучення зовнішніх джерел для формування інвестиційних ресурсів;	- рівень ризику, пов'язаного з підприємницькою діяльністю;
- оподаткування, включаючи систему податків і ставок;	- фінансова стійкість або здатність до вчасного виконання фінансових зобов'язань.
- темпи інфляції, які впливають на реальну вартість прибутку;	
- рівень конкуренції в галузі, що визначає можливості для отримання прибутку;	
- макроекономічна ситуація в Україні, включаючи загальний економічний стан;	

Для ефективного розподілу чистого прибутку необхідно враховувати інтереси всіх учасників бізнес-процесу. Тому важливим завданням є знаходження оптимального балансу між такими аспектами:

- забезпечення зростання ринкової вартості підприємства як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі;
- підвищення привабливості для інвестицій;
- виконання соціальних завдань, спрямованих на розвиток підприємства;
- збільшення фінансових ресурсів підприємства;
- розширення матеріально-технічної бази підприємства;
- підвищення фінансової стабільності та зменшення ризиків підприємницької діяльності [25].

3.3. Шляхи вдосконалення системи управління прибутком товариства

Показники рентабельності, у порівнянні з прибутком, дають більш повну інформацію про кінцеві результати господарської діяльності, після чого вони відображаються між отриманим ефектом та використаними ресурсами.

Показники рентабельності можуть бути розподілені на декілька груп:

1. Показники, які відображають рентабельність виробничих витрат та ефективність інвестиційних проектів.

2. Показники, які відображають ефективність продажу та рентабельність продажу.

3. Показники, що характеризують прибутковість капіталу та його компонентів.

Ці показники можуть більш детально оцінити ефективність використання ресурсів та результативність господарської діяльності підприємства.

Проведемо аналіз прибутковості кожного типу продукції, яку ТОВ "ПКЗ - АГРО" реалізувало у період з 2019 по 2021 рік (табл.3.5).

Таблиця 3.5 – Показники прибутковості кожного типу продукції реалізованої у 2019 – 2021 роках ТОВ «ПКЗ – АГРО»

Вид продукції	Прибутковість %			Відхилення	
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2021 до 2019	2021 до 2020
Культури зернові та зернобобові	80,44	47,24	76,45	-3,99	+29,21
- кукурудза (на зерно)	67,85	34,63	49,54	-18,31	+14,91
- пшениця	68,95	38,84	47,56	-21,39	+8,73

- овес	66,31	32,53	41,94	-24,36	+9,41
- ячмінь	46,55	25,72	44,44	-2,11	+18,72
- квасоля	25,20	16,99	17,50	-7,70	+0,51
- горох	23,78	14,12	20,95	-2,83	+6,83
Боби сої	30,13	16,27	17,50	-12,63	+1,23
Насіння соняшнику	15,45	10,51	18,73	+3,28	+8,22
Насіння ріпаку	15,48	14,34	19,53	+4,05	+5,19

Отже, проведений аналіз прибутковості різних видів сільськогосподарської продукції виявив, що найвищий рівень прибутковості, був досягнутий у сегменті культури зернові та зернобобові а саме, 76,45%. у 2021 році. Загалом, прибутковість за різними типами продукції має непостійну динаміку (рис.3.8 – 3.9)

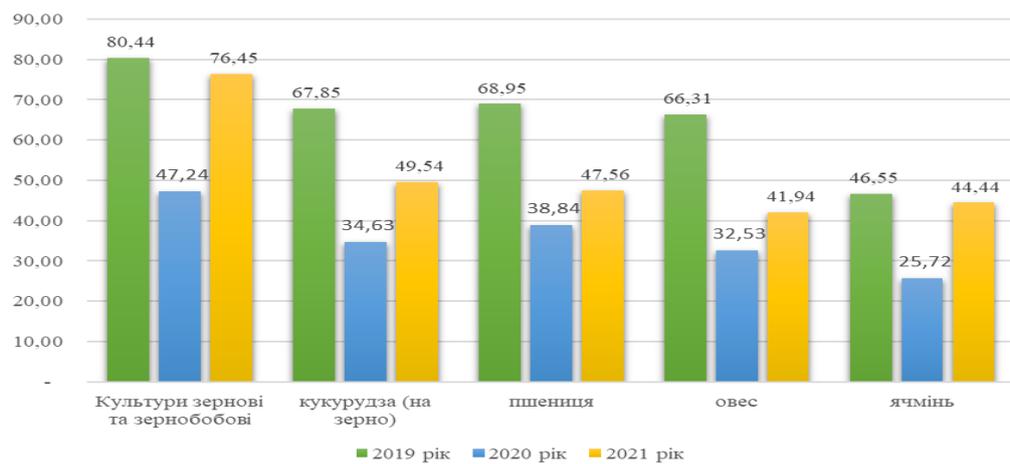

Рисунок 3.8 – Динаміка прибутковості культур зернових та зернобобових, реалізованих у 2019 – 2021 роках ТОВ «ПКЗ – АГРО»

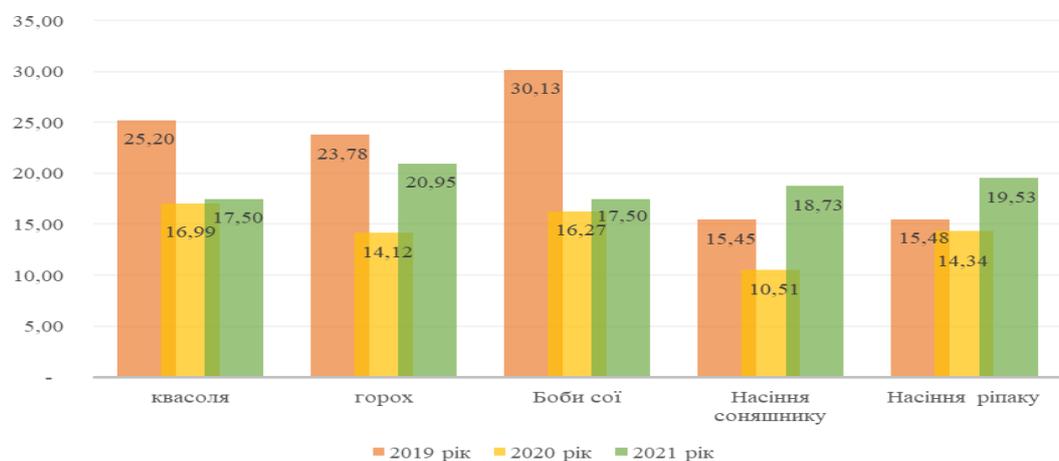

Рисунок 3.9 – Динаміка прибутковості інших видів продукції реалізованої у 2019 – 2021 роках ТОВ «ПКЗ – АГРО»

Приблизно однакові показники прибутковості мали кукурудза (49,54%), пшениця (47,56%), овес (41,94%) та ячмінь (44,44%) у 2021 році.

Оцінка рентабельності діяльності підприємства здійснюється шляхом використання різних показників, розрахунків яких наведено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Показники рентабельності ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 – 2021 роки

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
				2021 до 2019	2021 до 2020
А	1	2	3	4	5
1. Середній розмір майна	265 504,50	295 789	380 320,50	+114 816,00	+84 531,50
2. Середній розмір власного капіталу	166 384,50	212 108,50	261 912	+95 527,50	+49 803,50
3. Середній розмір власного оборотного капіталу	104 265,30	99 365	89 652	-14 613,30	-9 713
4. Середній розмір перманентного капіталу	166 374,30	212 108,50	261 912	+95 537,70	+49 803,50
5. Середній розмір авансованого капіталу	166 374,30	212 120,50	261 935	+95 560,70	+49 814,50
6. Середній розмір матеріальних оборотних активів	67 325,30	69 513,20	41 325	-26 000,30	-28 188,20
7. Середній розмір основних засобів	107 502,50	149 023,50	213 542,50	+106 040,00	+64 519,00
8. Вартість виробничих ресурсів	110 683,30	156 782	216 614,50	+105 931,20	+59 832,50
9. Витрати на оплату праці	30 600	48 103,20	56 964	+26 364	+8 860,80
10. Вартість господарських ресурсів	115 973,50	176 102	217 587	+101 613,50	+41 485
11. Виручка від реалізації	238 988	249 177	146 361	-92 627	-102 816
12. Витрати	35 845	60 357	50 642	+14 797	-9 715
13. Прибуток до оподаткування	37 854	59 495	40 578	+2 724	-18 917
14. Чистий прибуток	37 854	59 495	40 578	+2 724	-18 917
15. Рентабельність, %					
15.1. Продажу	15,84	23,88	27,72	+11,88	+3,84
15.2. Основних засобів	0,35	0,40	0,19	-0,16	-0,21

Продовження таблиці 3.6

А	1	2	3	4	5
15.3. Матеріальних оборотних активів	0,56	0,86	0,98	+ 0,42	+0,13
15.4. Виробничих ресурсів	0,34	0,38	0,19	-0,15	-0,19
15.5. Витрати на оплату праці	1,24	1,24	0,71	-0,52	-0,52
15.6. Господарських ресурсів	0,33	0,34	0,19	-0,14	-0,15
15.7. Витрат	1,06	0,99	0,80	-0,25	-0,18
15.8. Активів	14,26	20,11	10,67	-3,59	-9,44
15.9. Власного капіталу	22,75	28,05	15,49	-7,26	-12,56
15.10. Власного оборотного капіталу	0,36	0,60	0,45	+ 0,09	-0,15
15.11. Перманентного капіталу	22,75	28,05	15,49	-7,26	-12,56
15.12. Авансованого капіталу	22,75	28,05	15,49	-7,26	-12,56

Дані таблиці 3.6 свідчать, що у 2020 році відбувається підвищення показників рентабельності витрат та власного оборотного капіталу. Але у 2021 році відбувається зниження всіх цих показників.

Узагальнюючи, за період з 2019 по 2021 рік на ТОВ «ПКЗ – АГРО» спостерігається негативна тенденція до зниження показників рентабельності основних засобів (на 0,16%), виробничих ресурсів (на 0,15%), витрати на оплату праці (на 0,52%), господарських ресурсів (на 0,14%), витрат (на 0,25%), активів (на 3,59%), власного капіталу (на 7,26%).

Для проведення аналізу прибутковості ТОВ «ПКЗ – АГРО» ми будемо оцінювати пряму залежність між розміром прибутку і чистим доходом від реалізації продукції (робіт, послуг). Наш аналіз буде включати факторний аналіз чистого доходу від реалізації продукції ТОВ «ПКЗ – АГРО».

За допомогою інформації, наведеної в таблиці 3.6, ми проведемо аналіз, щоб встановити вплив факторів, які призвели до зміни чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) (табл.3.7).

Таблиця 3.7 – Вихідні дані для факторного аналізу чистого доходу від реалізації продукції на ТОВ «ПКЗ – АГРО»

№	Показники	Умовні позначення	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
					Абсолютне	Відносне
1	Середньорічна вартість майна, тис.грн.	М	285 789	380 320,5	+94 531,5	+33,07
2	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	ЧД	249 177	146 361	-102 816	-41,26
3	Ресурсовіддача	РВ	0,871	0,384	-0,49	-55,91

$$\text{ЧД} = \text{М} * \text{РВ}; \quad (3.1)$$

$$\text{ЧД}_{\text{умов}} = \text{М}_1 * \text{РВ}_0. \quad (3.2)$$

$$\text{ЧД}_{\text{умов}} = 380\,320,5 * 0,871 = 331\,259,15 \text{ (тис. грн.)}$$

$$\Delta\text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0, \quad (3.3)$$

$$\Delta\text{ЧД} = -102\,816 \text{ (тис.грн) ;}$$

В тому числі за рахунок факторів:

– середньорічна вартість майна.

$$\Delta\text{ЧД}_{\text{м}} = \text{ЧД}_{\text{умов}} - \text{ЧД}_0, \quad (3.4)$$

$$\Delta\text{ЧД}_{\text{м}} = 331\,259,15 - 249\,177 = +82\,082,15 \text{ (тис.грн).}$$

– ресурсовіддача.

$$\Delta\text{ЧД}_{\text{рв}} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_{\text{умов}}, \quad (3.5)$$

$$\Delta\text{ЧД}_{\text{рв}} = 146\,361 - 331\,259,15 = -184\,898,15 \text{ (тис.грн).}$$

$$\Delta\text{ЧД} = \Delta\text{ЧД}_m + \Delta\text{ЧД}_{\text{рв}}, \quad (3.6)$$

$$\Delta\text{ЧД} = +82\,082,15 - 184\,898,15 = -102,816 \text{ (тис.грн)}$$

У порівнянні з 2020 роком, у 2021 році чистий дохід від реалізації продукції на ТОВ «ПКЗ – АГРО» скоротився на 102 816 тис. грн, що становить 41,26% відсотка. Це було зумовлено зменшенням середньорічної вартості майна на 82 082,15 тис. грн. Також помітна негативна динаміка ресурсів, яка зменшилася на 0,49 грн/грн. у 2021 році.

Зниження чистого доходу від реалізації продукції у 2021 році стало результатом скорочення ресурсів на 184 898,15 тис. грн.

Один із ключових принципів підприємницької діяльності виникає у виробництві того, що можна успішно продати, а не товарів за будь-яку ціну, незалежно від їх популярності на ринку. Успішність ТОВ «ПКЗ – АГРО» і тривалість його життєвого циклу залежать від прибутковості і рентабельності, тому ефективність маркетингу створює ключову роль.

Одним із способів підвищення прибутковості є зниження собівартості продукції. Найкращим способом виявлення економії виробничих витрат є оптимізація матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, що належать підприємству. Ефективне функціонування підприємства забезпечується максимальною активацією результатів резервів для зниження виробничих витрат.

Досягнення значного рівня прибутку великою мірою залежить від раціонального та економічного використання матеріальних ресурсів у виробництві. Зменшення матеріальних витрат на кожну одиницю продукції приводить до зниження загальної собівартості, особливо в тих випадках, коли

матеріальні витрати складають значну частку. Це зниження матеріальних витрат сприяє збільшенню прибутку.

Одним з важливих шляхів для збільшення прибутку ТОВ "ПКЗ - АГРО" є покращення обсягів реалізації продукції (робіт, послуг) шляхом оновлення основних засобів.

На підприємстві відзначається високий рівень зносу основних засобів та низький рівень ефективного використання цих засобів.

Основні завдання управління ТОВ "ПКЗ - АГРО", які планують стратегію розподілу прибутку є:

- Визначення оптимального рівня інвестицій у розвиток підприємства для забезпечення збільшення обсягів продукції (робіт, послуг) та ринкової частки.

- Забезпечення сталого зростання обсягів виробництва продукції та збільшення доходу від продажу шляхом розробки та впровадження ефективних маркетингових стратегій та заходів.

- Оптимізація собівартості продукції (заробітку, послуг) шляхом ефективного управління виробничими процесами, зниженням витрат та підвищенням продуктивності праці.

- Розвиток та впровадження інноваційних рішень та технологій, спрямованих на вдосконалення продукту, підвищення якості та конкурентоспроможності.

- Визначення оптимальних стратегій розподілу прибутку між розвитком підприємства, виплатою дивідендів акціонерам та резервуванням коштів для фінансової стабільності та майбутнього розвитку.

- Забезпечення соціальної відповідальності та участі в проектах та програмах, спрямованих на соціальний розвиток та підтримку спільноти.

Механізм здійснення управління розподілом та використанням прибутку ТОВ "ПКЗ - АГРО" передбачає наступні кроки та етапи (рис.3.10).

1. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства	Діє детальний аналіз фінансових показників, отриманого прибутку, витрат, активів та зобов'язань. Це дозволяє розмістити загальний обсяг прибутку, доступні резерви та які області для оптимізації.
2. Встановлення цілей та стратегій	За результатами аналізу ставляться конкретні цілі щодо розподілу та використання прибутку. Ці елементи можуть включати збільшення інвестицій, розширення ринкових можливостей, оптимізацію витрат тощо. Також сформульована стратегія розподілу прибутку, яка має переваги та способи використання прибутку для досягнення поставлених цілей.
3. Виконання планування та бюджетування	Розробляється фінансовий план та бюджет, які відображають прибуток на різні напрями діяльності підприємства. Вони включають планові витрати, інвестиції, резерви та інші фінансові параметри.
4. Моніторинг та контроль	Здійснюється постійний контроль за виконанням планування та бюджетування, а також за результатами використання прибутку. Це дозволяє вчасно виявляти відхилення та коригувати стратегію, якщо це необхідно.
5. Звітність та результати	Формуються фінансові звіти та звіти про прибуток, які дають об'єктивну інформацію про ефективність розподілу та використання аналізу прибутку. Ці звіти служать основою для подальшого аналізу та прийняття управлінських рішень.

Рисунок 3.10 – Механізм здійснення управління розподілом та використанням прибутку на ТОВ «ПКЗ – АГРО»

Розглянутий механізм дозволяє ефективно управляти розподілом та використанням цього прибутку ТОВ "ПКЗ – АГРО", забезпечуючи досягнення стратегічних цілей та стійкий розвиток підприємства.

Отже, на рисунку 3.11 зображено основні шляхи цільової структури використання прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО»

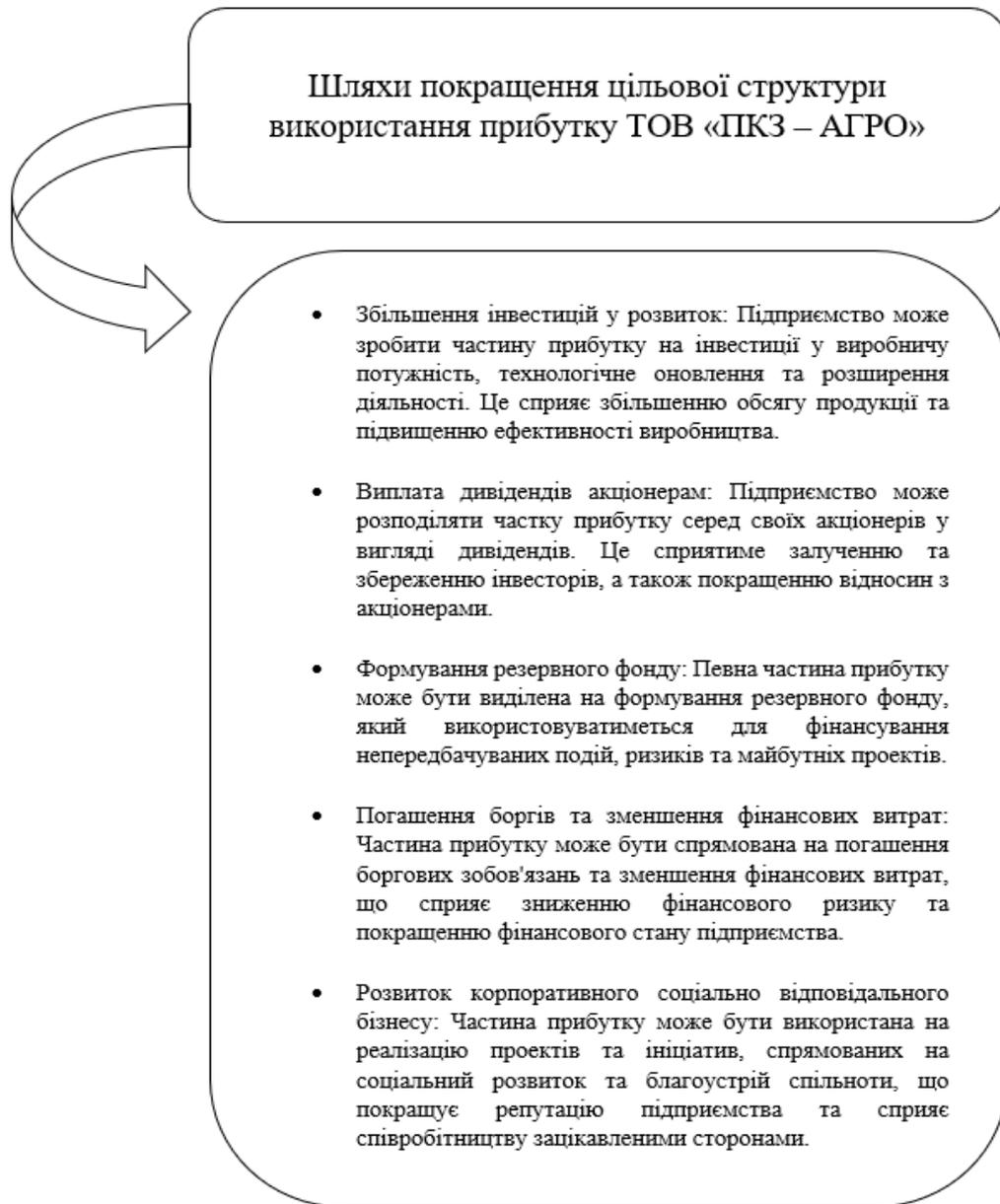

Рисунок 3.11 – Шляхи покращення цільової структури використання прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО»

Ці шляхи допоможуть ТОВ "ПКЗ - АГРО" досягти оптимальної та збалансованої цільової структури використання прибутку, сприяючи зростанню підприємства та задоволенню потреб споживачів.

Висновок до розділу 3

Прибуток є одним з ключових показників успішності діяльності підприємства. Зростання його обсягу є однією з основних пріоритетних

завдань багатьох вітчизняних підприємств. Він виступає об'єктом управління та джерелом забезпечення подальшого розвитку підприємства.

Основні завдання управління ТОВ "ПКЗ - АГРО", які планують стратегію розподілу прибутку є:

- Визначення оптимального рівня інвестицій у розвиток підприємства для забезпечення збільшення обсягів продукції (робіт, послуг) та ринкової частки. (Це означає вкладання коштів у модернізацію технологій, розширення виробництва, розвиток нових продуктів і ринків збуту).

- Забезпечення сталого збільшення обсягів виробництва продукції та збільшення доходу від продажу шляхом розробки та впровадження ефективних маркетингових стратегій та заходів. (Дослідження ринку, аналіз конкурентів, розробку цільової аудиторії, підвищення свідомості про бренд та рекламні кампанії).

- Оптимізація собівартості продукції (заробітку, послуг) шляхом ефективного управління виробничими процесами, зниженням витрат та підвищенням продуктивності праці. (Тобто, пошук ефективних методів виробництва, вдосконалення ланцюга постачання, контроль якості та використання передових технологій).

- Розвиток та впровадження інноваційних рішень та технологій, спрямованих на вдосконалення продукту, підвищення якості та конкурентоспроможності. (Означає інвестування в дослідження і розробки, впровадження нових технологій, удосконалення продукту з урахуванням потреб ринку та споживачів).

- Визначення оптимальних стратегій розподілу прибутку між розвитком підприємства, виплатою дивідендів акціонерам та резервуванням коштів для фінансової стабільності та майбутнього розвитку. (Тобто, збалансований підхід до розподілу прибутку, враховуючи потреби підприємства і власників).

- Забезпечення соціальної відповідальності та участі в проектах та програмах, спрямованих на соціальний розвиток та підтримку спільноти. (Це

здійснення благодійних ініціатив, сприяння соціальним проектам, забезпечення безпеки та благополуччя працівників, та дотримання екологічних стандартів).

Було запропоновано механізм розподілу для управління та використання прибутку у ТОВ «ПКЗ – АГРО», а також вказані шляхи для покращення цільової структури використання прибутку на підприємствах.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У ході даної кваліфікаційної роботи бакалавра був проведений аналіз процесу формування, розподілу та використання прибутку ТОВ "ПКЗ - АГРО", а також розроблені основні шляхи для поліпшення управління прибутком підприємства.

У першому розділі даної кваліфікаційної роботи бакалавра було досліджено поняття "прибуток", його сутність і класифікацію. Було відзначено, що прибуток є ключовим показником діяльності підприємств. У розділі представлено різні трактування поняття "прибуток" з боку різних економістів і дослідників. Основний висновок полягає в тому, що прибуток є результатом успішної економічної діяльності підприємства і відображає його фінансові досягнення. Цей аспект є важливим для визначення стратегій та планування діяльності підприємства з метою забезпечення стабільного та прибуткового функціонування.

У роботі були розглянуті аспекти розподілу та використання прибутку підприємства. Особлива увага була приділена дослідженню формування та розподілу прибутку у рамках даної роботи. Вивчені основні джерела та особливості формування фінансових результатів підприємств в різних сферах діяльності, а також розглянуті різні підходи до формування прибутку підприємства. Крім того, звернуто увагу на ключові етапи у процесі розподілу прибутку.

Оцінка успішності діяльності підприємства полягає у визначенні ефективності його господарювання, його внеску у загальний обсяг державного прибутку та рівня прибутку на одиницю ресурсів. Проте, важливо зазначити, що абсолютна величина прибутку сама по собі не дає повної карти успішності господарювання. Для визначення ефективності діяльності, необхідно порівняти отриманий прибуток з витратами або активами, витраченими на забезпечення діяльності підприємства. Досягнення фінансової віддачі

використаних ресурсів та рівня прибутковості у процесі формування витрат є важливими факторами, що впливають на життєдіяльність підприємства.

У другому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра було проведено аналіз стану та перспектив розвитку аграрного сектору України. Досліджено організаційно-правові основи діяльності підприємства та проведено аналіз основних економічних та фінансових показників діяльності ТОВ "ПКЗ - АГРО". Крім того, було проаналізовано стан охорони праці на підприємстві.

Український сільськогосподарський сектор має значний потенціал для виробництва, який виходить за межі внутрішніх потреб. Цей сектор відіграє ключову роль у розвитку національної економіки та її успішній інтеграції в світовий економічний простір. Зростання доходів сільського населення, яке становить понад третину загального населення країни та працює у сільському господарстві, також має позитивний вплив на розвиток інших галузей національної економіки.

Компанія спеціалізується на вирощуванні та продажу зернових та олійних культур, а також надає послуги з приймання, первинної обробки та зберігання зерна, а також займається молочним тваринництвом. Проведений аналіз виявив негативні зміни, пов'язані зі зниженням загального обсягу реалізації продукції. У звітному році ТОВ "ПКЗ - АГРО" реалізувало продукцію на 119 959 тис. грн. менше, ніж у 2019 році, та на 32 062 тис. грн. менше, ніж у 2020 році. Динаміка продажів ТОВ "ПКЗ - АГРО" є негативною і свідчить про зниження попиту на їх продукцію. Це може бути пов'язано з загальним скороченням платоспроможності основних груп споживачів, зростанням конкуренції, на яку ТОВ "ПКЗ - АГРО" не може вплинути, а також негативним впливом пандемії Covid-19, яка серйозно пошкодила всі сфери господарювання.

В ході аналізу фінансових та економічних показників діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО» за період з 2019 по 2021 роки було встановлено, що підприємство успішно функціонує, отримує прибуток, є рентабельним. У період з 2019 по 2021 роки середня кількість працівників у ТОВ "ПКЗ - АГРО"

значно скоротилася з 120 осіб до 101 особи. Це зменшення пов'язане з загальним спадом виробництва та реалізації продукції. На цей процес вплинули складна політико-економічна ситуація в країні, поширення пандемії Covid-19 та посилення конкуренції. Чистий прибуток, отриманий ТОВ "ПКЗ - АГРО", досяг найвищого рівня за період аналізу у 2020 році. Це є приємним фактором, що стало можливим завдяки впровадженню технологій, спрямованих на збереження ресурсів, а також через успішну фінансову діяльність.

Проведений аналіз стану охорони праці виявив, що протягом досліджуваного періоду на підприємстві не було зафіксовано жодних нещасних випадків, випадків виробничого травматизму або професійної захворюваності.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра розглядається аналіз процесу формування, розподілу та використання прибутку у "ТОВ "ПКЗ - АГРО". Аналіз показав, що чистий прибуток підприємства за три досліджувані роки зменшився на 18 917 тис.грн (68,20%). Суттєве зростання відбулося у 2020 році – на 2 724 тис. грн. проти попереднього періоду. Головною причиною значного зростання прибутку було збільшення платоспроможного попиту на послуги, які надає підприємство.

Проаналізуємо структуру доходів і витрат ТОВ «ПКЗ – АГРО» за 2019 - 2021 роки. Головною складовою доходів підприємства є чистий дохід від реалізації продукції, робіт і послуг. Так, у 2019 році цей дохід становив 98,05%, у 2020 році – 97,66%, а в 2021 році – 79,52%. У той самий час, частка інших доходів складала 1,94%, 2,34% та 20,48%. Загальна сума доходів ТОВ «ПКЗ – АГРО» у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 71 089 тис.грн (72,14%), та у порівнянні з 2019 роком зменшилась на 75,51% та становить 184 047 тис. грн. Загальна сума витрат ТОВ «ПКЗ – АГРО» у звітному періоді зменшилась на 53 879 тис.грн (67,82%) порівняно із 2020 роком, та у порівнянні із 2019 роком зменшилась на 67,20% та становить у 2021 році 113 548 тис. грн

Проведений аналіз структури чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) ТОВ «ПКЗ – АГРО» за період 2019 – 2021 роки. Аналіз показав збільшення частки доходу, отриманого від вирощування зернових культур, з 36,02% у 2019 році до 41,94% у 2021 році. У 2021 році відбулося зменшення оптової торгівлі зерном, насінням та кормами для тварин. Збільшилася частка чистого доходу, отриманого від діяльності виробництва готових кормів для тварин. Це зростання пов'язане зі збільшенням обсягів наданих послуг в цій сфері.

Результативність діяльності ТОВ «ПКЗ – АГРО» залежить не тільки від обсягу прибутків, але й від способу його розподілу. Отже, наступним кроком у цій кваліфікаційній роботі бакалавра є аналіз розподілу та використання прибутку підприємства.

У теорії, процедура розподілу прибутку підприємства включає в себе дві основні складові. По-перше, певна частина прибутку сплачується у вигляді податків і зборів, які надходять до державного бюджету й використовуються для задоволення потреб суспільства. По-друге, решта прибутку залишається у володінні підприємства й використовується для виплат власникам, розширення виробництва, створення резервних фондів й інших потреб.

Аналіз розподілу та використання прибутку товариства допомагає оцінити, наскільки ефективно і збалансовано використовуються фінансові ресурси, а також визначити можливі ризики та перспективи розвитку товариства.

Розподіл прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства, залежить від рішення власника, керівництва та інших відповідних осіб, і це фіксується у статутних документах. Одночасно, щодо частини чистого прибутку, що залишилася у розпорядженні ТОВ «ПКЗ – АГРО» протягом 2019 – 2021 років, можна відзначити збільшення розміру нерозподіленого прибутку в 2021 році більше, ніж у два рази.

В процесі розподілу чистого прибутку ТОВ «ПКЗ – АГРО» враховуються зовнішні та внутрішні фактори впливу.

Показники рентабельності, у порівнянні з прибутком, дають більш повну інформацію про кінцеві результати господарської діяльності, після чого вони відображаються між отриманим ефектом та використаними ресурсами.

У 2020 році відбувається підвищення показників рентабельності витрат та власного оборотного капіталу. Але у 2021 році відбувається зниження всіх цих показників.

За період з 2019 по 2021 рік на ТОВ «ПКЗ – АГРО» спостерігається негативна тенденція до зниження показників рентабельності основних засобів (на 0,16%), виробничих ресурсів (на 0,15%), витрати на оплату праці (на 0,52%), господарських ресурсів (на 0,14%), витрат (на 0,25%), активів (на 3,59%), власного капіталу (на 7,26%).

Одним з важливих шляхів для збільшення прибутку ТОВ "ПКЗ - АГРО" є збільшення обсягів реалізації продукції (робіт, послуг) шляхом оновлення основних засобів. На підприємстві відзначається високий рівень зносу основних засобів та низький рівень ефективного використання цих засобів.

Основними завданнями управління ТОВ "ПКЗ - АГРО", які планують стратегію розподілу прибутку є:

1. Визначення оптимального рівня інвестицій у розвиток підприємства для забезпечення зростання обсягів продукції (робіт, послуг) та підвищення ринкової частки. (Це означає вкладання коштів у модернізацію технологій, розширення виробництва, розвиток нових продуктів і ринків збуту).

2. Забезпечення сталого зростання обсягів виробництва продукції та збільшення доходу від продажу шляхом розробки та впровадження ефективних маркетингових стратегій та заходів. (Дослідження ринку, аналіз конкурентів, розробку цільової аудиторії, підвищення свідомості про бренд та рекламні кампанії).

3. Оптимізація собівартості продукції (заробітку, послуг) шляхом ефективного управління виробничими процесами, зниження витрат та підвищення продуктивності праці. (Включає в себе: пошук ефективних

методів виробництва, вдосконалення ланцюга постачання, контроль якості та використання передових технологій).

4. Розвиток та впровадження інноваційних рішень та технологій, спрямованих на поліпшення продукту, підвищення якості та конкурентоспроможності. (Це означає інвестування в дослідження і розробки, впровадження нових технологій, удосконалення продукту з урахуванням потреб ринку та споживачів).

5. Визначення оптимальних стратегій розподілу прибутку між розвитком підприємства, виплатою дивідендів акціонерам та резервуванням коштів для фінансової стабільності та майбутнього розвитку. (Тобто, збалансований підхід до розподілу прибутку, враховуючи потреби підприємства і власників).

6. Забезпечення соціальної відповідальності та участі в проектах та програмах, спрямованих на соціальний розвиток та підтримку спільноти. (Це здійснення благодійних ініціатив, сприяння соціальним проектам, забезпечення безпеки та благополуччя працівників, та дотримання екологічних стандартів).

Було запропоновано механізм розподілу для управління та використання прибутку у ТОВ «ПКЗ – АГРО», а також вказані шляхи для покращення цільової структури використання прибутку на підприємствах.

Таким чином, головним завданням керівника ТОВ "ПКЗ - АГРО" в сучасних умовах є пошук резервів для збільшення прибутковості підприємства. Для досягнення цієї мети необхідно ефективно управляти прибутком і використовувати його в найбільш вигідний спосіб.